

DOMOVINA

Upravištvo »Domovine v Ljubljani — Knafljeva ulica 5
Uredništvo »Domovine« — Knafljeva ulica št. 5/II.,
telefon 3122 do 3126

Izhaja vsak četrtek

Naročnina za tuzemstvo: četrletno 9 din, polletno 18 din,
celoletno 36 din; za inozemstvo razen Amerike: četrletno
12 din, polletno 24 din, celoletno 48 din. Amerika letno 1 dolar.
Račun poštne hranilnice, podružnice v Ljubljani št. 10.712.

Privoščimo si zdravja v sadju

Vsako leto je po Sloveniji dovolj sadja, če ne povsod, pa vsaj v nekaterih krajih. Vlak ali tovorni avto lahko hitro pripeljeta sadje od tam, kjer je srečno dozorelo, tja, kjer ga je morda premalo.

Sadja je pri nas kljub izvozu in kljub ne-spametni porabi za žganje še vedno dovolj za uživanje. V sadju je zdravje! Sadje je za mlade in stare, bolne in zdrave. Zlasti ga mora imeti mladina. V sadju sicer ni toliko hraniv, da bi bilo sadje izdatno živilo, a v njem so take snovi, ki lajšajo prebavo, in take, ki so nujno potrebne za razvoj in zdravje človeka. Imenujejo jih vitamine. Novejši čas posveča vitaminom veliko pozornost. Raziskujejo namreč, kateri sadovi jih imajo posebno mnogo in kakšen blagodejen učinek jim pritiče v pogledu našega zdravja. Staro je načelo, da se pripravimo na bolezen, ko smo še zdravi. Dosti lažje je bolezen odganjati kakor pa bolan se z boleznijo boriti. Vitamini nas utrjujejo že vnaprej za premnoge borbe z boleznimi. Čim bolj v rasti smo še, tem več te zaloge zdravja potrebujemo, tem več sadja si privoščimo.

Vsak naj bi imel košček zemlje, vsak naj bi doma pridelal čim več prirodnih darov. Toda mnogim ni in ne bo to mogoče. Vendar lahko omogočimo prav vsem ljudem, da pridejo do sadja. V naših sadjarskih krajih jeseni često ne vedo, kaj bi in kam bi s sadjem. Naučijo se ga živina, prekuhajo ga v žganje, mnogo ga segnijo. Pri nas je prodaja sadja še premalo urejena. Prav tako se premalo dela na tem, da bi se sadje več uživalo. Od večjega uživanja sadja bi imela korist ljudsko zdravje in pa sadjar.

Pri nas se sadjarji splošno pritožujejo, da gre naše prvovrstno sadje za prenizko ceno v tujino in da je poraba sadja v domovini mnogo premajhna. Toda polno je izhodov iz teh razmer. Predvsem postavimo več sušilnic, pripravimo si več suhega sadja, uvedemo priprave za napravo sladokoka, zlasti pa omogočimo, da pride vsaj mladina do sadja. V tem oziru bi skušali na deželi in v mestih nuditi tudi pozimi sadje šolarjem. Po tolikih letih, prav za prav že stoletjih umnega sadjarstva se komaj letos pripravljamo, da zgradimo veliko sadno skladišče v Mariboru, ki naj uravnava naš izvoz in omogoči našemu sadju pravične cene. Temu niti pri eni izmed naših starih in prav tako ne najmodernejših šol ni sadne kleti, kjer bi si prihranili sadje, da ga nudimo šolarjem pozimi. Uvedimo sadje tudi v gostilne, posebno v letoviških krajih. Družine, ki hodijo na izlete, jemljejo s seboj otroke, a s čim jim postrežejo, če se ustavijo z njimi v gostilni? Otroke pač ne navajamo na vino in podobne pijače. Za otroke in mnoge odrasle bi bilo v največje veselje, če bi gostilničar postavil na mizo presno sadje, jabolka, hruške, češplje, marelice, breskve, grozdje. Podružnice sadjarskega in vrtnarskega društva in druge ustanove naj mislijo na to, v kolikor naši preudarni gostilničarji že sami od sebe niso uvedli tega. S tem odvrčamo mladino od alkohola in hkratu tudi močno povečujemo našo notranjo rabo sadja. Treba je storiti vse, da se uživanje sadja poveča. Kdor zametuje sadje, zametuje zdravje!

—že.

Kako je z invalidi po novi uredbi

Po sprejetju nove uredbe o vojnih invalidih in vojnih žrtvah so se morali prejšnji krajevni odbori vojnoinvalidskega združenja preosnovati. Krajevni odbori so se preuredili v sreske odbore in so morali na novo vpisati vse člane, kar je dalo ogromnega dela. Zato se je občni zbor ljubljanskega združenja invalidov mogel vršiti letos šele v nedeljo. V Delavski zbornici se je zbralo okoli 600 članov in članic. Občni zbor je začel predsednik Vekoslav Mlekuž in v svojem govoru očrtal dolgo borbo invalidov za pravice, ki jim gredo po vseh človeških in božjih postavah. Prizadevanje invalidov je imelo uspeh: po 20 letih jim je država priznala pravice, ki jim gredo z novo uredbo.

Izbrano poročilo o delovanju združenja v preteklem poslovnem letu je podal tajnik Janko Moser. Poudaril je, da je občni zbor za združenje prav za prav zgodovinskega pomena, ker je prvi po sprejetju nove invalidske uredbe. Nova uredba je naložila odboru hudo nalogo. Pisarna je opravila v kratkem času nadvse veliko delo. Tajništvo je imelo polne roke dela z vpisovanjem novih članov. Od 1. januarja do konca maja se je na novo vpisalo 809 članov, in sicer 696 invalidov, 203 vdove, pet sirot in 205 staršev po padlih sinovih. K temu številu je treba

prišteti še 224 članov in članic bivšega krajevnega odbora na Vrhniki, ki se je po razpustu priključil ljubljanskemu krajevnemu odboru. Odbor Združenja vojnih invalidov v Ljubljani ima zdaj skupno 1432 članov in članic in je najmočnejši krajevni odnosno

po novi uredbi o invalidih sreski odbor v Sloveniji.

Najvažnejše delo tajništva so bile prijave za doseg invalidnine po novi uredbi, ki so se morale vlagati na pristojno okrožno invalidsko sodišče v Ljubljani. Pisarna je do konca maja oddala 861 prijav invalidskemu sodišču.

Med poslovnim letom je stopilo iz ljubljanskega in pristopilo k drugim odborom sedem članov, umrlo pa jih je 13. Zborovalci so počastili spomin umrlih tovarišev s trikratnim vzklikom »Slava!«. Pisarna je napisala 36 prošenj za zdravljenje; največ prošilcev je prosilo za zdravljenje v Dolenjskih toplicah. Člani in članice, ki so se prvič prijavili za invalidnino, nestrpno čakajo na pokojnino. Prijave rešuje sodišče po vrstnem redu, kakor so bile vložene, in sicer rešuje najprej nerešene prošnje iz l. 1936., nato pridejo na vrsto težki invalidi, vdove in starši, ki jim je bila po zakonu iz l. 1929 ustavljena pokojnina zaradi davka, kazni in podobno. Šele nato se bodo reševale prijave invalidov, ki so se prvič prijavili, in pa prijave staršev po padlih sinovih.

Blagajnik Franc Preša je poročal o poslovanju blagajne. V teku preteklega poslovnega leta je imelo združenje nad 41.000 din dohodkov in 37.302 din izdatkov. Podpore je dobilo 84 članov in članic v skupni vsoti 8295 din 140 članov in članic je dobilo podpore v blagu ob priliki božičnice v skupni vrednosti 5512 din. Skupaj so dobili člani in članice nad 13.000 din podpor.

Zborovalci so soglasno sprejeli nastopno resolucijo:

»Vojni invalidi, vojne vdove in starši padlih sinov, zbrani na občnem zboru sreskega odbora Združenja vojnih invalidov v Ljubljani, smatrajo, da je izdajanje vseh pravilnikov k uredbi o vojnih invalidih nujno potrebno. Šele z uveljavljenjem vseh v uredbi določenih pravilnikov bi prišle žrtve do pravic, pridobljenih s to uredbo. Nujno je tudi, da je postopek pri uveljavljanju invalidske zakonodaje kar najhitrejši. 1400 vojnih žrtev, včlanjenih v sreskem odboru Združenja vojnih invalidov v Ljubljani, zahteva enotnost invalidskega združenja za Slovenijo. Le enotno invalidsko združenje more biti v korist slovenskim vojnim žrtvam. Razcepljenost bi bila samo v škodo invalidom in bi uničila v teku 20 let preizkušeno trdnost združenja.

Poglavar bolgarske pravoslavne cerkve o slovanski misli

Na vsejunaškem zletu v Sofiji, katerega se je, kakor smo že poročali, udeležilo 7000 do 8000 Sokolov, se je močno poudarjala slovanska misel. Ob tej priliki je sprejel zastopnike Junakov in Sokolov vrhovni poglavar bolgarske pravoslavne cerkve sofijski metropolit Štefan. V svojem nagovoru na Junake in Sokole je rekel metropolit med drugim:

»Sokolska in junaška misel predstavljata zdravo obliko misli vsega slovanstva. Slo-

vanska misel teži k trajnemu miru med narodi in državami. Mi Slovani smo bili vedno nosilci misli svobode. Tujega ne terjamo, svojega ne dajemo! Ginjen sem od teh sokolsko-junaških slovesnosti, ki se vrše v tako burnem in žalostnem času. Bolgarski narod želi dati iz sebe moč in misel sv. Cirila in Metoda kot sredstvo za združitev Slovanov v veliko kulturno družino. Graditi moramo veliko zgradbo slovanskega bratstva in slovanske kulture!«

V Zunanji Mongoliji se zapleta Rusija v vojno z Japonci

Zunanja Mongolija, ki zdaj budi zanimanje vsega sveta zaradi pretečnih vojnih zapletov Rusije z Japonci, je vmesna država, katere samostojnost je priznala ruska vlada po letu 1922. Njen obseg se ne da natančno določiti. Meri 1.100.000 do 1.500.000 kvadratnih kilometrov. Njene meje namreč niso bile natančno določene niti proti Notranji Mongoliji, kjer je bila nedavno tudi ustanovljena napol neodvisna država Menhinan, niti nasproti Mandžukuu (Mandžuriji). Prebivalcev ima Zunanja Mongolija okrog 900.000.

Prvotno je bila to država z verskim poglavarjem kot vladarjem (teokratska država). Vladal je tako zvani hutuktu, nekak budistični škof. Ko je pa v maju l. 1924. umrl Bogdo Gegen, zadnji hutuktu, čigar oblast je priznavala Rusija po nasilni odpravi kratkega vladanja pustolovca Ungerna Sternberga, bivšega carskega oficirja, je nastala v Zunanji Mongoliji revolucija, očitno podpirana iz Rusije, in dežela se je preobnavala po sovjetskem vzoru v republiko, ljudsko državo mongolskih živinorejcev. Ima predsednika, ki vlada dosmrtno z državnim zborom, voljenim na tri leta. Glavno mesto Urga, preimenovano pod zdajšnje sovjetsko vladno v Ulan bator, kar pomeni rdeč junak, šteje okrog 120.000 prebivalcev. Lame, budistični redovniki, ki jih je okoli 15 odstotkov vsega prebivalstva, imajo pa še zmerom velik vpliv na deželo.

Zunanja Mongolija ima okrog 70.000 mož stalne vojske, po večini konjenice. To število pa se lahko med vojno poveča do 180.000 mož brez večjih težav, kajti Mongoli se že od mladih nog uče rabiti orožje. Ruske posadke (v glavnem mestu in na vzhodni in južnovzhodni meji) štejejo okrog 250.000 z modernimi motoriziranimi oddelki in letalstvom. Ta vojska je pod poveljstvom vrhovnega poveljnika ruske vojske na Daljnem vzhodu.

Prebivalci so po večini živinorejci. Leta 1935. so imeli še blizu 27 milijonov glav živine. Za Rusijo je glavni pomen v zemljepisni legi Zunanje Mongolije, kajti to je oporišče za obrambo Sibirije. Baje pa ima Zunanja Mongolija še nedotaknjena naravna bogastva, zlasti ležišča zlata.

Razen Mandžukua (Mandžurije) ima Zunanja Mongolija močnejšega sosedo na vzhodu, novo vmesno državo Menhinan, ki zavzema okroglo milijon kvadratnih kilometrov bivše kitajske Mongolije in ki sta se ji ob ustanovitvi pridružili kitajski omejni pokrajini severni del Sancija in južni del Saharja. Tudi Menhinan je republika. Njen predsednik je mongolski knez Tehvan, vodja 21 mongolskih plemen, živečih nomadsko (pastirsko) življenje. 38 letni knez Tehvan je bil vodja mongolskega gibanja za neodvisnost v časih kitajskega gospostva na mongolskem ozemlju. Šolal se je v Tokiu in to mu je pripomoglo do tako visokega položaja.

Tehvan, ki izvira baje od samega Džingiskana, znanega iz zgodovine, je poskušal pridobiti nekoč za svoje težnje maršala Čanso-

lina, ki je bil kot guverner izgradil skoro neodvisno gospostvo v Mandžukuu, preden so ga pregnali Japonci. Potem se je pogajal z generalom Doiharom in kitajsko osrednjo vlado. Njegovo prizadevanje je pa doseglo uspeh šele lani, ko so mogli Japonci s priključitvijo obmejnih kitajskih pokrajin ustvariti iz notranje Mongolije življenja zmogljivo državo. Morda so razmišljali tudi o tem, da bi lahko iz samostojne Notranje Mongolije pritiskali na Zunanjo Mongolijo ter združili obe deželi v eno državo.

Če niso o tem razmišljali Japonci sami, je pa razmišljala Tehvan, ki bi rad vladal veliki državi. To je hotel doseči z zemskimi ostanki velikega Džingiskana, shranjenimi v srebrni posodi v budističnem samostanu Ecinhor. Zemске ostanke tega velikega mongolskega osvajalca je hotel spraviti v Huihuo, ki bi tako postala božja pot za vso Mongolijo. Ta načrt je bil pa prekrižan s tem, da je bila srebrna posoda z Džingiskanovimi ostanki prepeljana na kitajsko ozemlje in shranjena v neznanih krajih.

Češkomoravska podjetja prehajajo počasi v nemško last

Praga, v juliju.

Zavod za preučavanje zemlje v Berlinu, katerega glavna naloga je, da iščejo razne rude, je zdaj razširil delovno območje tudi na češkomoravski protektorat, Sudete in Slovaško.

V vseh teh deželah iščejo nemški strokovnjaki zlasti premog, železno rudo, magnezit in antimon ter ugotavljajo pri tem množino in kakovost teh podzemskih zakladov.

Tako so zlasti v Sudetih in na Češkem že našli ponekod izdatne sloje rjavega premoga, a obnovili bodo tudi vse manj donosne premogovnike, s čimer se bo pridobivanje rjavega premoga v Nemčiji zelo povečalo. Po nedavno objavljenih podatkih pridejo zdaj na Veliko Nemčijo tri četrtine vsega svetovnega pridobivanja rjavega premoga. Razlog neumornemu iskanju novih premogovnih ležišč pa je ta, da se je v Nemčiji posrečilo iznajti način pridobivanja umetnega bencina iz rjavega premoga in na sudetskem ozemlju v mestu Brúxu se že gradi velika tvornica umetnega bencina.

Prav tako je bilo že sklenjeno, da se obnove vsi železni rudniki, ki so bili zaradi slabše kakovosti opuščeni v bivši Češkoslovaški. Potreba železa v Nemčiji se iz leta v leto stopnjuje in bo na jesen, ko bodo prve Göringove železarne začele obratovati, dosegla svoj višek. To je tudi vzrok obnovi starih rudnikov. Na ta način se hoče Nemčija postopno oprostiti uvoza teh surovin.

Naпослед je treba omeniti še neutrudljivo iskanje nemških strokovnjakov po izviri petroleja. Na sudetskem ozemlju je bilo na več krajih izvršenih nad 100 poizkusnih vrtanj, ki po večini niso pokazala uspehov. Pač pa je petrolej, na katerega so naleteli v bližini mesta Brna, prvovrsten, vendar pa menda niso ležišča preveč izdatna. Tudi na Slovaškem, kjer so petrolej doslej pridobivali le v manjših količinah, je priskočil na pomoč nemški kapital, da se poveča pridobivanje petroleja.

Raziskavanje zemlje je v toliko olajšano, ker je berlinski zavod državno podjetje in ima kot tako prednostno pravico. Izmed sta-

18 Andrej Šolar

ROMAN IZ PREDVOJNIH DNI
PO L. THOMI PRIREDIL B. R.

»Da, seveda. In ker vem, da to ni res, tudi lahko rečem, da gospod Kolar ni tega zapisal.

»Še enkrat, Šolar. Govorite mirno, ali pa bomo nehali!»

»Da, spet me je zapeljalo. Morda je temu kriva jeza, da še mrtvega človeka vlačijo v takšne umazane reči.«

»Kdo ga vlačijo? Saj gre za njegove zapiske!»

»In vendar jaz ne verjamem. Ne bodite nestrpní, gospod glavar! Vi ste morda gospoda Kolarja kdaj videli, ali pa sploh nikoli. Me ne je od malih nog učil vere. On me je pred oltarjem zvezal z ženo in bil na moji svatbi gost. Moje otroke je krstil. Kjer sem se z njim srečal, je bil dober in prijazen z menoj, tolažil me je, kadar sem bil tolažbe potreben. Svetoval mi je. Hvalil me je, sam in pred pričami, ker je dobro vedel, da sem se moral dosti truditi, preden sem spravil za voženo gospodarstvo kvišku. In to je delal zmerom in nikoli ni nehal. Še štirinajst dni pred svojo smrtjo je bil v moji hiši. In zdaj naj verjamem, da je ta človek zapisal takšno obrekovanje?»

»O tem jaz ne morem soditi, ker vsega tega ne poznam.«

»Kar človek sam ne ve, to lahko vpraša.

Zato sem pripeljal Florijana s seboj, da bo lahko vse potrdil.«

»Kaj naj potrdi?«

»Kakšen je bil gospod Kolar z menoj, gospod glavar.«

»To zdaj ne prihaja v poštev...«

Florijan je segel od boga postavljeni gosposki v besedo. Zdelo se mu je primerno, da naposled reče nekaj resnega.

Ne tako naravnost kakor Šolar, ampak tako, kakor se spodobi za moža, ki zna pregledati vse skrivnostno spletkarjenje in ki si je pridobil temeljito znanje. Prestopil se je na desno nogo in zvitno pomežiknil. Njegove oči so povedale okrajnemu glavarju, da ga pač dobro razumejo, čeprav ne govore čisto razločno.

»Če trdi Šolar, da sem gospoda Kolarja dobro poznal, je to čisto res. Ker sem bil dvajset let cerkveni ključar in sem pogosto zavil v župnišče, in ker sem sploh takšen, da si ljudi dobro ogledam. Zato moram priznati, da mi je bil gospod Kolar kar všeč. Vsaj po tem, kar je pokazal. Seveda, duhovščina in plemstvo, to dobro vemo, imata svoje namene in svoje načine. Kar je imel s plemstvom in z gosposko, tega gospod Kolar ni pokazal. Mora že biti kakšna skrivnost, ki je kmetje ne smemo poznati. Saj me gospod glavar razume?«

»Prav nič vas ne razumem.«

»Ne?«

Florijan se je nasmehnil, kakor bi bil hotel reči: »Le delaj so tako! Saj imaš čisto prav da ne pokažeš vsakomur svojih kvart.«

Na glas pa je rekel:

»Ne? No, tako sem pač mislil. Veste, tak-

šne knjige so, kjer je vse to popisano in včasih tudi kdo izmed nas takšno knjigo ujamem. O gospodu Kolarju pa moram reči, da mi je bil drugače čisto všeč.«

Šolar se je obrnil proti njemu.

»Povej, ali je mogoče, da je napisal kaj takega o meni?«

»Če hočem govoriti resnico, ne morem verjeti, da bi bilo tako. Gospod Kolar je zmerom govoril dobro o tebi in mi je večkrat rekel, da bi mu bil ti najljubši ključar, če bi jaz odložil službo. Res ne verjamem, da bi bil kaj pisal proti tebi; mogoče mu je bilo ukazano. Od zgoraj, saj razumeš.«

»Ne mlatite prazne slame! Kdo naj bi mu kaj takega ukazal?«

Kowatsch je postal nestrpen. Preproste Šolarjeve besede so se mu zdele iz srca govorjene in ni se mogel otresti dojma, da je v njih resnica. Ta dojem pa je izgubil, ko je začel govoriti Florijan.

Tu je stal pred njim pravi zastopnik tega zahrbtnega ljudstva, ki se je povsod na skrivaj upiralo. Ni razumel vsega, kar je hotel možak povedati s svojim namigavanjem, vedel pa je, da so to tiste neumno predrzne trditve, s kakršnimi so zdaj podpihovali kmete proti gosposki.

Ne, starič je vse pokvaril. Glavar Kowatsch ni bil slabega značaja. Za nobeno ceno ne bi bil premišljeno komu škodoval. Z ogorčenjem bi bil zavrnil takšno misel in tam, kjer predsodki niso zadušili njegovega treznega razuma, je znal zmerom najti pravico.

Le v svojem poklicu ne. Tu je zatrl svoj

rih podjetij so bila nekatera podržavljena (vsa židovska), nekatera pa postavljena pod nemško državno nadzorstvo (tovarnice orožja in streliva). Vsa večja podjetja so dobila tudi nove upravne odbore, v katerih imajo Nemci vedno večino, navadno v razmerju treh četrtnin proti eni. Vsi novi rudniki, prevzeta židovska podjetja in ostala nova industrija delajo izključno z nemškim denarjem in so zaradi tega povsod uslužbeni le takšni, ki uživajo zaupanje njihovega kapitala.

★

Po odredbi nemškega komisarja bodo v Brnu prekrstili več ulic. Tako se bo imenovala ena izmed ulic po Adolfu Hitlerju.

Vojaška oblastva v Pragi so izdala zelo

stroge ukrepe proti onim Čehom, ki rovarijo proti Nemcem in skušajo delati škodo. Vsako oseba, ki bo osumljena takega početja, bo postavljena pred posebno vojaško sodišče. Kogar bo sodišče spoznalo za krivega, bo obsojen na smrt in takoj ustreljen.

Te dni je prispelo v Prago nadaljnjih 400 članov SS (zaščitni oddelki narodnosocialističnih voditeljev, zlasti na zborovanjih, a se tudi drugače uporabljajo kot nekake zaščitne straže), ki bodo dodeljeni praški policiji predvsem za nadzorstvo koncentracijskih taborišč.

Gestapo (tajna državna policija) je razposlala 15.000 uglednim Čehom pismene opomine, v katerih jih opozarja, kako naj se v bodoče obnašajo, da ne pridejo v koncentracij-

RAZGLAS

Po dveletnem napornem delu, pri polnem obratu razpošiljalnice, detail in engro trgovine, se je posrečilo stavbeniku podreti dve dvo- oziroma trinadstropni hiši in zgraditi na istem mestu štirinadstropno trgovsko palačo, last največje domače trgovske hiše v Jugoslaviji — Stermecki, Celje.

Po izjavi tu- in inozemskih trgovskih in drugih strokovnjakov je to stavba z moderno in praktično urejeno upravo, ki bi bila ponos tudi vsakemu velemestu Evrope. Slavno občinstvo vabimo, da si ogleda omenjeni moderno urejeni trgovski dom, brez vsakih obvez do nakupa.

Cenjeni obiskovalci naj blagovolijo uvaževati razdelitev prostorov trgovske hiše, ki je sledeča:

Klet: steklo, porcelan, morska trava, zaboji, delavnica za razna popravila in kotel centralne kurjave.

Prtiličje-detailna trgovina: vse volnene tkanine in svila za damske obleke, razne bombažaste tkanine za obleke in za gospodinjstvo, sukno in volnene tkanine za moške obleke, ženska in moška konfekcija, klobuki, damski in moški modni oddelek, kratko blago, galanterija in čevlji.

I. nadstropje: razpošiljalna in pisarne.

II. nadstropje: prodaja tekstilnega blaga na veliko in sprejem tvorniških zastopnikov.

III. nadstropje: skladišče kratkega blaga, perila in pletenine.

IV. nadstropje: šivalnica — oddelki za perilo, moško in damsko konfekcijo.

Ob dograditvi svoje velike trgovske palače bo tvrdka Stermecki izdala posebno umetniško izdelani cenik v bakrotisku s krasnimi slikami, ki jih izdelujejo tu- in inozemski slikarji — umetniki. Kljub temu, da je naklada cenika povečana od letnih 140.000 na 160.000 komadov, istega radi velikega povpraševanja kaj hitro zmanjka. Radi tega priporočamo, da že sedaj naročite novi veliki cenik, ki se že nahaja v tisku in bo izšel konec avgusta.

trezni glas vesti, ostal pa mu je ostri pogled. Pretehtaval je svoje ukrepe po njihovi koristi; in ta korist je bila v njegovi podložnosti do višjih.

Zdaj je imel opravka s sporom med kmetom Solarjem in župnikom Hrastovcem, torej med kmetom in cerkvijo, gosposko, državo. Že v naprej je bil to boj poedinca proti koristni in potrebni ustanovi. Kovatsch bi bil moral imeti zelo močne vzroke, da bi bil gledal takšen spor samo z očmi človeka. Z dobrohotnimi očmi. Brez dobrohotnosti pa razumevanje ni mogoče. Nezaupanje ga je odvrnilo od razumevanja, ni videl krivde in dalekosežnosti svojega ravnanja, pri kmetu ni iskal ne častiljubnosti, ne tankočutnosti.

Kakor toliko ljudi, ki so zrasi v ozkih mestnih ulicah in dobili s seboj kot dediščino nekakšen prazen ponos, je tudi on rad mislil, da so kmetje po značaju surovi in da prav za prav nimajo tistih občutkov, ki jih dobimo pri mestnih ljudeh. Tako se je čutil visoko vzvišenega nad značajem kmetov. Zaradi tega tudi ni iskal pri kmetih globljih občutkov.

In zaradi teh predsodkov Kowatsch ni preveč premišljal, ali se morda ni Solarju primerila krivica.

V drugih okoliščinah bi se bil morda pomisljal in ne bi tako odbil človeka drugega stanu. Saj je bilo njegovo ravnanje res trdo. Tu pa se mu ni zdelo pretrdo, ker je bil prepričan, da žene župana iz Gorenje vasi samo jeza nad izgubljenim upanjem. Že sama njegova vzgoja ga je silila, da je verjel obtožbi oblastva, ne da bi bil to obtožbo preizkusil, ko je imel njej nasproti samo pre-

proste trditve obdolženca. Samo za trenutek je izgubil trdno prepričanje v resničnost župnikovih besed. To prepričanje pa se je takoj spet pridobil, ko je začel govoriti Florijan. In zdaj je napravil napako, v kakršno zapadejo vsi, ki sami sebi ne marajo priznati krivice. Začel se je zajedati v prazne besede in s tem pokazati upravičenost svojega mnenja.

»Kdo more kaj takega ukazati?« je surovo vzkliknil starcu. »To so sumničenja, ki ste jih pobrali iz neumnih listov.«

Potem se je obrnil k Solarju: »Ali ste vzeli svojega prijatelja s seboj, da bo take neumnosti klatil?«

»Ne, mislil sem, da bo vedel kaj povedati o rajnem župniku.«

Florijan je molčal. Gospod glavar ga je že razumel; da, drugače se ne bi bil tako hitro ujezil. Solar seveda o vsem tem ni ničesar vedel. Še zmerom misli najbrž, da bo kaj dosegel s svojo prepirljivostjo. Ni se zavedal, da je vse zaigral, še preden je sploh začel.

Zdaj je že spet govoril.

»Še enkrat vam rečem, gospod glavar, da v tisto pisanje ne verjamem.« Kowatsch se je vzravnal.

»Prav za prav, Šolar, je vaš dvom obtožba, in sicer zelo huda. Pazite na trditve, ki jih ne bi mogli dokazati.«

»O tej reči še ničesar nisem rekel, česar ne bi mogel zagovarjati. Pazijo naj ljudje, ki so lagali.«

»Ali koga obdolžujete?«

»To moram šele dokazati. Gospoda Hrastovca sem šel poiskati in sem od njega za-

hteval, naj mi pokaže listek. Ni maral tega storiti, Potočniku ga je pa le pokazal. Meni je rekel, naj si ga grem pogledat na glavarstvo. In zdaj vas vprašam, ali lahko listek vidim.«

»Zakaj pa ne?«

Kowatsch je pobrskal po aktih.

»Tri, štiri, pet. Prepis listine, ki jo je poslal župnik Hrastovec. Da, res! Originala ni poleg, ker je bil vrnjen gospodu župniku.«

»Kaj je bilo vrnjeno?«

»Original, listek, ki ga je napisal gospod Kolar.«

»Tega nimate? Naš župnik ga ima?«

»Da.«

»Zdaj pa ne vem, kaj naj si mislim.«

»Prepis je uradno potrjen, Kolar.«

»Župnik pravi, da mi ga boste vi pokazali, vi pa pravite, da ga ima župnik. To se mi zdi tako, kakor bi me vlekli za nos.«

»Vidiš, Šolar, kaj sem ti rekel?« je vzkliknil Florijan.

Solar se je prej posilil, da je bil miren, zdaj pa ni več vzdržal.

»To je čisto navadna goljufija!«

»Tega ne boste trdili!«

»Stokrat, če hočete! Hudiča, ali sem smr-kavec, da se bo vsakdo iz mene norčeval. Far se mi smeje v obraz! Pojdi na glavarstvo, pa boš videl, ali ti bo kaj pomagalo. Največjega lumpa ne obsodijo, če mu ne morejo vsega dokazati in mu dokazov pomoliti pod nos. Z mano pa delate, kakor se vam ljubi.«

»Solar, zdaj je zadeva zame opravljena. Če hočete se lahko pritožite, jaz pa o tem ne bom več govoril.«

Zjutraj...

zlasti pa
v
zvečer

Sargov

KALODONT

proti zobnemu
kamnu

ske taborišče. Najnevarnejše pošiljajo v koncentracijsko taborišče v Dachau, manj nevarne pa v novo ustanovljeno taborišče v Mihalovcih.

Gospodarstvo

Tedenski tržni pregled

GOVED. Na mariborskem sejmu so se trgovali za kg žive teže: volji debeli po 3.80 do 5, poldebili po 3.20 do 4, plemenski po 4.25 do 5.75, biki za klanje po 3 do 4.25, krave klavne debele po 3.50 do 4.30, plemenske po 3.50 do 4.50, klobasice po 2 do 3, molznice po 4 do 5.20, breje po 3.50 do 4.50, mlada živina po 4 do 5.25, teleta po 4.50 do 6 din. Mesne cene: volovsko meso I. po 10 do 12, II. po 8 do 10, meso bikov, krav, telic po 6 do 12 din, telečje meso I. po 10 do 12, II. po 8 do 10, svinjsko meso sveže po 10 do 16 din kg. V Ptujju so bili volji po 3.75 do 4.25 din po kakovosti.

SVINJE. V Ptujju so se trgovali za kg žive teže: pršutarji po 7 do 7.75, v Kočevju špeharji po 8.50, pršutarji po 7, v Murski Soboti pršutarji po 8 do 8.50, v Kamniku špeharji po 8 do 8.50, pršutarji po 8.50 din.

VINO. V ptujjskem okolišju se je trgovalo pri vinogradnikih navadno novo mešano vino po 4.25, navadno staro mešano po 5 in fino staro vino po 9 din liter.

KRMA. V Kamniku je bilo seno po 80, slama po 30, v Ptujju seno po 50, slama po 25, v Kočevju seno po 80, slama po 50 din za 100 kg.

VOLNA. V Kamniku je bila neoprana volna po 26, oprana pa po 30 din za kg.

SIROVE KOŽE. V Ptujju: goveje po 10, telečje po 12, svinjske po 8; v Murski Soboti: goveje po 8, telečje po 10; v Kamniku: goveje po 9, telečje po 13, svinjske po 7 din za kg.

MED. Čisti med je bil v Ptujju po 16 do 20, v Kočevju po 15 do 18, v Kamniku po 18 din za kg.

Vrednost denarja

Na naših borzih smo dobili v devizah dne 18. t. m. (prve številke pomenijo oficijelne tečaje, druge v oklepajih pa tečaje na svobodnem trgu):

1 angleški funt za 206.12 do 209.32 (za 256.40 do 259.60) din;

100 francoskih frankov za 116.37 do 118.67 (za 144.81 do 147.11) din;

1 ameriški dolar za 43.84 do 44.44 (za 54.58 do 55.18) din;

100 italijanskih lir za 231.95 do 235.05 din;

100 čeških kron za 150.50 do 152 din;

1 holandski goldinar za 23.48 do 23.86 (za 29.21 do 29.59) din;

1 nemško marko za 17.71 do 17.89 din.

Vojna škoda se je trgovala v Beogradu po 465 do 466.50 din. Nemške klirinške marke so bile po 14.30 din.

Sejmi

25. julija: Dobrovnik, Kočevje, Kozje, Mežica, Slovenska Bistrica, Velika Loka, Zalec;

26. julija: Cerknica, Domžale, Leskovec, Radovljica, Višnja gora;

27. julija: Teharje, Vrh;

28. julija: Vrhnika, Lendava.

Drobne vesti

= Prisilna oddaja zlata na Češkem in Moravskem. Vlada protektorata za Češkoslovaško in Moravsko je izdala naredbo, po kateri

»Torej je zadeva opravljena? Preveč časa nista zanjo potrebovali.«

»To prepustite meni!«

»Seveda, saj me nič ne briga! Jaz se moram stisniti in držati gobec. Ljudje, ki me vsak dan vidijo, so me izbrali za župana. Vi pa ne veste o meni ničesar in me podite kakor postopača, ljudem prepovedujete, da bi imeli spoštovanje pred menoj. In jaz moram to vse vam prepustiti!«

»Ponavljam, da se lahko pritožite.«

»Da, pravico imam, da se pritožim. Pa še pravijo, da ni več pravice! Pri vas sem se lahko pritožil nad župnikom, nad vami pa se lahko pritožim pri tistih, ki so še višji kakor vi. Tisti bodo potem spet imeli kopico papirja na mizi, brskali bodo po njem, skomignili z rameni in me naposled postavili pred vrata. Tako je prav, kaj ne? Kaj pa smo mi kmetje? Nič!«

»Mislim, da sem vas dosti dolgo poslušal.«

»Kaj ste me poslušali? Ali ste me vprašali, kako je far zapisoval laži? Ali ste vprašali moje ljudi? Moje sosede? Ljudi, ki me poznajo? Moj oče je mrtev, gospod Kolar je mrtev. Zdaj ni težko lagati. In vi ste lažnjivcu delo olajšali. Lahko uganja hudobije, kolikor jih hoče. Jaz naj pa gledam, kje bom našel pravico, ko je nikjer ni.«

Kowatsch si je zapel suknjič.

Tedaj se je Šolar pogladil po laseh.

»Ne utegnem več, Šolar. Zbogom.«

»Zadeva je opravljena, kaj ne?«

Brez besede je s Florijanom odšel iz sobe.

Okrajni glavar je sklenil roke na hrbtu in zamišljen ostal sredi sobe. Potem je stopil k

mora prebivalstvo do 31. t. m. oddati tuja plačilna sredstva (čeke, nakazila, akreditive), zlatnike, neobdelano zlato, srebro in platino kakor tudi vse takoj plačljive terjatve v tujini. Prijaviti pa je treba Narodni banki protektorata Češke in Moravske vse tuje ali na tujo valuto glaseče se vrednostne papirje in terjatve v tujini razen izvoznih terjatev.

= Višinska sadna in gozdna drevesnica. V St. Danijelu nad Prevaljami so v nedeljo pod vodstvom sreskega kmetijskega odbora v Dravogradu in pri sodelovanju ostalih kmetijskih organizacij Mežiške doline slavnostno otvorili višinsko sadno in gozdno drevesnico. St. Danijel je lep izletniški kraj s krasnim razgledom. Dohod ni pretežaven. Drevesnica leži 715 m nad morjem in je to najvišja sadna drevesnica v Sloveniji. Drevesnica obsega 10.525 kvadratnih metrov, od tega je sadne

9525 kvadratnih metrov, gozdne drevesnice pa 1000 kvadratnih metrov. Vsako leto se posadi 3600 divjakov, okrog 1000 orehov in kostanjev in veliko število gozdnih sadik (mecesna in borovcev). Drevesnica ima lasten vodovod.

= Prepoved uvoza dinarjev. Finančni minister je izdal odlok, ki prepoveduje vnašanje efektnih dinarjev iz tujine razen v potniškem prometu, in to samo v znesku do 500 din na osebo v bankovcih po 100 din (doslej je bilo dovoljeno tudi v pisnih pošiljati iz tujine bankovce po 100 din).

= Podpora Hmeljarski zadrugi v Žalcu. Ministrstvo za kmetijstvo je odobrilo banski upravi v Ljubljani znesek 30.000 din kot podporo Hmeljarski zadrugi (za nabavo brizgaln) in 19.500 din Hmeljarski zadrugi v Bačkem Petrovcu.

Politični pregled

Londonski listi v zadnjem času mnogo pišejo o Jugoslaviji in odobravajo njeno nevtoralno politiko.

Razen tega sta Anglija in Francija pripravljene skleniti z Jugoslavijo čim ugodnejši trgovinski pogodbi.

Po vesteh iz Pariza

se bo med Anglijo, Francijo in Rusijo sklenil začasen dogovor, ki bo podlaga za nadaljna posvetovanja.

Splošno se računa s tem, da se bodo v smislu ruskih zahtev v kratkem začela angleško-francosko-ruska vojaška posvetovanja kot dopolnilo zvezne pogodbe. Pravijo, da se bo kmalu napotilo v Moskvo več vplivnih francoskih in angleških generalov.

Napetost zaradi svobodnega mesta Gdanska je sicer nekoliko popustila in se širijo vesti,

da bi bila Nemčija celo pripravljena pogajati se s Poljsko.

Poljaki prej ko slej naglašajo, da mora Gdansk ostati svoboden in da v tem pogledu ne popustijo. Gdansk je za Poljsko pot na morje in torej njen življenjski prostor. Iz Sanghaja poročajo,

da je nad 100.000 kitajskih vojakov prekorajilo Rumeno reko

na jugovzhodu pokrajine Šansija in se zapletlo v hude boje z Japonci. Dalje se poroča, da pripravljajo Kitajci veliko ofenzivo, ki naj bi se začela ob koncu julija. Kitajci so te dni v bližini Kvangmeja v pokrajini Hopeju sestrelili japonsko letalo, s katerim se je vozil japonski general Tamoj Sitoji. General in 11 drugih potnikov so bili takoj mrtvi.

Glede na poročila nekaterih francoskih časopisov

o uporuh nemških čet v Plznu in nekaterih drugih krajih Češke in Moravske

izjavljajo na berlinskih odločilnih mestih, da vlada v češkomoravskem protektoratu popolen mir. Prav tako naglašajo, da so odnošaji med nemškimi četami in prebivalstvom zelo dobri.

Nedavno so bili izgnani iz bolcanske pokrajine v Južni Tirolski vsi tujci. »Corriere della Sera« naglašja, da je

pisalni mizi in brez misli prebral list, ki je bil na vrhu akta.

Priloga štev. 2. Pritožba župnika Jakoba Hrastovca proti izvolitvi župana Šolarja. »Kakor je moja dolžnost, zagotavljam, da je Andrej Šolar nasilen, surov človek, ki s svojim govorjenjem in dejanji ograža vsako avtoriteto.«

»Hm,« je rekel Kowatsch. »Meni se prav za prav ni zdelo tako. Toda župnik mora že bolje vedeti.«

»Ali nisi videl, kako je okrajni glavar debelo pogledal, ko sem mu rekel o tisti knjižici? Pozna jo in prebral jo je že. To mi lahko verjameš.«

Florijan je obstal sredi stopnic in hotel svoje besede Šolarju natanko razložiti. Šolar pa to pot ni bil dober poslušalec.

»Pusti to!« je rekel. »Danes se mi ne ljubi govoriti.«

V gostilni je na hitro spil vrč piva, jedi se pa ni niti pritaknil. Siliil je domov. Potem je tiho sedel na vozu. Ni se zmenil ne za konja, ne za Florijana. Hudo je deževalo.

Tudi konj je menda postal zamišljen. Počasi je lezel dalje, in kadar je prišel breg, je žalostno majal z glavo.

Sama sta bila na cesti. Noben voz jima ni prišel nasproti. Noben ju ni dohitel. Na daleč in na široko ni bilo žive duše ali pa samo vrane, ki so zamišljeno sedele na drevju ob poti in si trebile perje. Časih je katera izmed njih vzletela in zakrakala. Tako je vozil Šolar najmanj dobro uro. Še zmemrom so ga grizle misli. Iznenada pa je rekel svojemu sosedu:

»Tako čudno si govoril prej na glavarstvu. Ali res misliš, da je mogel župnik Kolar to napisati?«

»Zakaj pa ne?« je odvrnil Florijan. »Čemu je bilo ukazano?«

»Kdo naj bi mu bil kaj ukazal? Saj takrat nisem imel nobenega sovražnika.«

»Morda so že dolgo pazili na te, pa tega nisi opazil. Na glavarstvu imajo knjige, kjer so zapisani vsi tisti, ki jim prav ne zaupajo.«

»To so samo prazne besede, Florijan.«

»O ne, Šolar! Tudi tebi se bo še kdaj odprlo! Kaj sem ti rekel, ko sva se pripeljala v mesto? Ker si tako vneto trdil, da se boš boril za svojo pravico... Videl boš še, kako se drže za roke! Tudi Kolar ni bil izjema. Ni smel biti. Tako je, pa nič drugače.«

Šolar ni odgovoril.

In rjavec je jezno potegnil. Na svojem širokem hrbtu je začutil krepak udarec z bičem

XIII.

Ko se je zdaj v Gorenji vasi razbohotila krivica kot osat na polju, so drugje gledali, da bi plevel populili in da bi lahko pravica svobodno rasla.

Čez noč je postalo Orešje kraj, o katerem so vsi govorili s spoštovanjem; kraj, kjer se je dogajalo marsikaj, kar je bilo tako pomembno, da so še listi o tem pisali. Nekateri na široko, drugi v kratkih besedah. Noben list pa ni dogodkov iz Orešja kar prešel. Ti dogodki so bili vsi v znamenju visoke politike. Bili so znaki prihajajoče prosvetljenosti ali pa znaki bohotno se razrašajoče nebrzdanosti. Kakor jih je pač kdo hotel gledati. (Dalje)

ta ukrep naperjen zlasti proti Francozom in Angležem,

ki so se baje nedostojno obnašali nasproti Italiji. »Baseler Nachrichten« domnevajo, da se skriva za tem ukrepom predvsem želja, da se odstranijo nezaželene priče usode južnotirolskih Nemcev. List obenem poroča, da je bilo doslej izseljenih iz Južne Tirolske že 10.000 Nemcev, ki so se izselili v Nemčijo. Tam so jih razmestili po raznih industrijskih središčih, delno pa jih bodo uporabljali kot delavce pri žetvi.

V Tokiu je povzročila veliko vznemirjenje vest,

da so ruska in mongolska letala napadla važno železniško križišče Fularko,

ki je okoli 300 km severno od Harbina. Japonci pravijo, da se s tem prenašajo zdajšnje obmejne borbe v notranjost Mandžurije. Ta napad je bil verjetno izvršen z namenom, da se ovira zalaganje japonsko-mandžurskih čet na severno-zapadni meji. Pri napadu so sovjetsko-mongolska letala vrgla osem bomb na železniške naprave. Poročajo, da so razen tega rusko-mongolske čete izzvale nov obmejni spopad v pokrajini Nomonhani.

Česko ministrstvo javne obrambe objavlja,

da bo od 1. avgusta dalje prepovedano nositi bivše češkoslovaške vojaške uniforme.

Nemška oblastva so določila dneve, do katerih morajo biti likvidirani razni oddelki bivše češkoslovaške vojske. Motorizirane divizije morajo biti likvidirane do konca julija, poveljništvo celotne vojske do konca septembra in ministrstvo narodne obrambe do kraja decembra.

Dopisi

SV. LOVRENC V SLOV. GORICAH. Društvo kmečkih fantov in deklet je priredilo v nedeljo 9. t. m. svojo drugo prav lepo uspešno tekmo žanjic pri tov. Podhostniku v Juršincih. Ker nam je bilo vreme lepo naklonjeno, se je že ob 14. uri pričela zbirati ljudska množica pred Podhostnikovo gostilno. Ob 15. uri pa je krenil sprevod na bližnjo njivo. Prireditelj je začel predsednik dru-

Po Emi Merkovi J. M.:

Goreči ogenj brez plamena...

Povest iz predvojnih časov

»Milka, vabilo bankirja Rakarja boš pač odklonila? Saj veš, da mi ni všeč, če obučuješ s temi ljudmi.«

Mladi mož je razburjeno izpregovoril te besede in zmečkal vabilo na večerno zabavo pri Rakarjevih, ki ga je našel na mizi svoje zaročenke.

Mladenka ga je pogledala napol smeje se, napol kljubovalno in skomignila z rameni. »Zakaj ne?«

»Ker so mi ti denarniki zoperni in ker ne maram, da bi se sestala z ravnateljem Tomažinom, ki bo nedvomno tudi prisoten. Tega najhujše sovražim!«

»Bodi odkritosrčen, Rado,« mu je segla v besedo, »in reci, da naj ostanem doma za voljo tega, ker si ti ljubosumen.«

Kljubovalno mu je pogledala v obraz, vzravnila glavo in mu vzela iz roke zmečkan vabilo.

»Ali je zate tako velika žrtev, umakniti se tej zabavi in tej družbi?« je strastno nadaljeval Rado in njegove mlade, ostre poteze je zalila vroča kri.

»Ne,« je odvrnila Milka resno, »toda ni potrebno, da gledam vse s tvojimi očmi in obojam vse, kar tebi ni všeč.«

»Ali me imaš rada ali ne, samo za to gre!«
»Bodi no pameten Rado! Ker te imam rada, mi še ni potrebno, svojo voljo čisto pod-

štva tov. Holc Franc in pozdravil odposlanca zveze tov. Vladimira Krefta, odposlanca ptujskega pododboru tov. Cestnika Jurija in ostalo občinstvo. Tov. Cestnik Jurij je sporočil pozdrave pododboru, se pohvalno izrazil o naši prireditvi in nas pozval k složnemu delovanju naših društev. Odposlanec zveze tov. Kreft, ki je med nami že dalje časa dobro znan in priljubljen, je naglašal važnost dela v naših organizacijah. Dejal je, da je naše gibanje zdravo in da mora roditi uspehe. Za vsa svoja izvajanja je bil tov. Kreft deležen obilnega odobravanja. Zatem se je začela tekma žanjic. Ocenjevalna komisija, katero so sestavljali Toplak Franc, lastnik Jurij in naše starejše priznane tovarišice, je priznala prvo nagrado Matjašičevi Mariji (24 točk), drugo Toplakovi Mariji (21 točk) in tretjo Matjašičevi Juliki. Prve tri tekmovalke so prejele vsaka po eno novo obleko — dečve, a nadaljnje vsaka po en srp. Prireditelj je potekla v splošno zadovoljstvo, saj se je nato še vršila vrtna veselica z lepim srečolovom. Pred vsem so bile zadovoljne tekmovalke. Lepo je tudi, da je bil na prireditvi mir, kakor smo tega mi vajeni.

SMLEDNIK. Podružnica Sadjarskega in vrtnarskega društva v Smedniku je preložila efektno loterijo in veselico na 20. avgust z istim sporedom, kakor je najavljeno na vabilih.

Novice

* Knez namestnik Pavle je odpotoval v London. Nj. Vis. knez namestnik Pavle in kneginja Olga sta odpotovala te dni v London na zasebni obisk k Nj. Vel. angleškemu kralju in kraljici.

* 60 letnica dr. Vladimira Mačka se je v nedeljo po vsej Hrvatski zelo slovesno praznovala. Zlasti svečana je bila proslava v Zagrebu, ki je bil ves v hrvatskih zastavah. Proslava se je vršila na velikem travniku pri Maksimiru, kjer je daroval nadškof dr. Stepinac mašo na prostem. Po maši je imel dr. Maček daljši govor. Prireditve se je udeležila velikanska množica ljudi.

* Poseben prispevek za narodnoobrambni sklad za pokojninske prejemke. Dravska finančna direkcija je odmerila posebni prispevek za narodnoobrambni sklad za pokojnins-

Ne pozabite: za namakanje perila

ske prejemke, državnin upokojujencev in upokojenk, ki so v njeni evidenci, po podatkih o njih družinskem stanju, kolikor so ji bili na razpolago. Za odmero prispevka po nižji stopnji je upoštevala le otroke, za katere izplačuje rodbinske doklade. Mnogim upokojujencem je odmerila prispevek po višji stopnji, ker ji ni znano, ali imajo žive otroke ali so imeli otroke, ki so morda že umrli. Da bi mogla finančna direkcija prispevek pravilno pobirati, naj vsi upokojujenci in upokojenke, ki mislijo, da jim prispevek za julij od pokojninskih prejemkov ni bil pravilno odtegnjen, vložijo prijave o svojem družinskem stanju. Navedbe v prijavi mora potrditi občina ali pa pristojni župni urad.

* Šolski upravitelj Silvo Mehora je utonil. Te dni se je kopalo v Savi vse polno Ljubljancev, med njimi 24letni Silvo Mehora, stanujoč na Sv. Petra cesti v Ljubljani. Bil je v družbi s svojo zaročenko in nekim prijateljem. S seboj so imeli tudi nekega 10letnega fantička. Kopali so se pod novim Severjevim kopališčem na levem bregu Save. Mehora, prijatelj in deček so plavali po Savi

Ko je stala visoka in tanka sredi sobice in so se njene črne oči vprašujoče vpirale v Rado, je ta v navdušenem občudovanju čutil, da ne more terjati slepe pokorščine od tega lepega, ponosnega dekleta. Razpoloženje v njem se je hitro izpremenilo, in že je bil pripravljen, vreči se pred njo na tla in ji poljubovati roke.

Tako se je dogajalo zmerom med njima: nevihtni je zmerom sledilo solnce sprave.

Šele pred tedni sta se bila skrivaj zaročila. Milka Hostnikova je bila gledališka igralka in je navadno igrala glavne vloge v zaloigrah. Rado Bizjak, ki je bil podedoval od očeta znatno premoženje, je pravkar dokončal pravne študije na vseučilišču in se je hotel posvetiti odvetništvu. Bilo mu je na tem, da bo že nekaj pomenil, preden naj izve javnost za njegovo zaroko z oboževano lepoticco Milko. Milka se je zaročila z njim pod pogojem, da bo smela za zmerom ostati gledališka umetnica. V ljubezenski omamljenosti je Rado v to pristal, toda vsak dan bolj je spoznaval, da se je s takim dovoljenjem prenašal. Toda upal je še zmerom, da bo naposled sama spoznala nezdružljivost svojega poklica s poklicem žene in matere.

Bila je nema borba za oblast nad njeno dušo, ki mu je črpala sile.

»Oprosti, Milka,« je rekel po hudem notranjem boju spravljivo. »nisem prej rabil pravih besed. Prosim te torej...«

»Saj veš, da storim rada vse, za kar me prosiš,« je rekla in ga toplo pogledala v vznemirjeni obraz. »No, kaj pa bi se tudi sicer zgodilo, če bi šla k Rakarjevim? Verjemi mi vendar enkrat, da so vsi ti ljudje

pod mostom. Nenadno pa je dečka pograbil močan vrtinec in ga potegnil s seboj. Mehora je hitro odplaval proti njemu. Najbrž se je fantek učitelja preveč oklenil, kajti oba sta se začela potapljati. Na učiteljeve klice je hitel na pomoč še Mehovor prijatelj, a močna struja je pograbila tudi njega, tako da so bili vsi trije v smrtni nevarnosti. Kriki iz Save so opozorili v bližini kopajočega se policijskega stražnika Alojzija Cvetreznika iz Ljubljane, ki je bil s svojo ženo na bregu. Ne meneč se za nevarnost, je pogumno skočil v vodo in posrečilo se mu je v zadnjem trenutku potegniti iz Save otroka. Nato je pa rešil še Mehorovega tovariša. Neki uradnik je medtem skočil v vodo in plaval na pomoč Mehori, ki se ga je v strahu oklenil. Le s težavo se je uradnik izvil iz njegovega objema. Nato ga je hotel zagrabit za lase, a v rokah mu je ostala samo čepica. Mehora je izgubil v valovih. Stražnik Cvetreznik je otroka, ki je bil že nezavesten, z umetnim dihanjem spravil k zavesti in ga tako rešil smrti. Junaštvo vrlega stražnika zasluži vse priznanje. Pokojni Silvo Mehora je bil šolski upravitelj v Brigi pri Kočevski Reki. Bil je navdušen Sokol. Vest o smrti vrlega mladeniča je pretresla številne njegove prijatelje in zbudila globoko sočutje s hudo prizadeto njegovo materjo.

* **Občna zbor Jugoslovenske nacionalne stranke in Omladinske Jugoslovenske nacionalne stranke za gornjegrajski srez.** Prejšnjo nedeljo sta bila v Radmirju v Savinjski dolini občna zbor JNS in OJNS za gornjegrajski srez. V gostilni pri Majcenoviču so se zbrali zastopniki vseh občin. Z zadovoljstvom so zborovalci ugotovili uspešnost dela odborov in so ponovno poverili vodstvo stranke dosedanjsima odboroma z gg. Žehljem in Albertom na čelu. Zatem je podal kratko poročilo v imenu banovinskega odbora OJNS g. Dušan Verbič, za njim pa je v imenu vodstva pozdravil skupščinski senator g. Pucelj in podal pregledno poročilo o naši notranji politiki in o mednarodnem položaju. Deležen je bil navdušenega odobravanja.

* **Izžrebane obveznice Vojne škode.** Na 34. žrebanju obveznic Vojne škode 6. in 8. junija so bile izžrebane za dobitke naslednje obveznice (prva številka označuje serijo, druga pa številko obveznice): **dobitek 200.000 din:** 6789—544; **dobitka po 100.000 din:** 5222—759; 7739—999; **dobitki po 50.000 din:** 6196—516; 6563—669; 7607—598; 8907—524; 9317—416; **dobitki po 20.000 din:** 5043—372; 5450—676; 5509—595; 6308—210; 6363—28; 6777—245;

zame lanski sneg. Žalostna sem, res žalostna, Rado, da mi ne zaupaš.»

Rado jo je prijel za roke in ji globoko pogledal v oči.

»V takih srečnih trenutkih, ko sem zraven tebe, ko me gledaš kakor zdajle, najdražja, prav nič ne dvomim vate,« je rekel tiho. »V takih trenutkih mislim, da poznam tvojo dušo prav tako dobro kakor tvoj ljubki obraz.«

Njeno smehljanje in dolgi pogled, ko so se njune oči vplajale druge v druge, sta ga čisto omamila. Strastno jo je objel. Milka se je za nekaj trenutkov čisto vdala njegovim viharnim poljubom, nato pa je sklonila svojo lepo glavo nazaj in se začela smeje se rahlo braniti.

»Dovolj, dovolj, divji mož. Kaj pa pravil tvoj prijatelj poročnik Lipar, ker ga zdaj zaradi mene tako malo obiskuješ? Ali je kaj opazil?«

»Niti ne slutiti ne, da sva midva že zaročena. Pač pa me draži, da sem nesrečno zaljubljen vate.«

Milka se je zasmejala. »Kaj se mu prav nič čudno ne zdi, da zdaj nisi ti več samo zanj na svetu. Prej si bil vendar zmerom s njim kakor njegova senca. Prav čuden par sta bila: ti visok, a on majhen ko igrača.«

»Za velikost ne gre, gre za človeka, in Ivan Lipar je imeniten dečko.«

»Zelo je samozavesten, sem še čula govoriti o njem. Čudim se, kako sta se mogla vidva s tako različnimi lastnostmi spoprijateljiti.«

»Že kot dečka sva bila najboljša tovariša. On je meni pomagal s svojo zvijačnostjo, a jaz njemu s pestmi.«

7196—908; 7425—744; 7898—785; 7904—780; 8158—91; 8434—917; 9006—362; 9094—395; 9127—182; **dobitki po 5000 din:** 5072—152; 5109—540; 5117—28; 5369—153; 5401—916; 5551—293; 5627—17; 5678—416; 5798—577; 5962—388; 6013—80; 6098—238; 6194—606; 6423—555; 6433—236; 6524—180; 6762—812; 6771—438; 6801—532; 7043—688; 7044—204; 7136—405; 7316—9; 7365—408; 7400—778; 7509—775; 7597—786; 7724—682; 7742—679; 7783—167; 7866—539; 7967—284; 7992—15; 7994—179; 8125—780; 8180—893; 8184—797; 8190—735; 8220—263; 8259—882; 8488—973; 8642—507; 8655—60; 8731—533; 8849—997; 8898—802; 9096—74; 9179—858; 9188—888; 9270—588; 9326—769; **dobitki po 3000 din:** 5009—765; 5019—657; 5211—232; 5241—611; 5294—795; 5348—548; 5396—594; 5439—649; 5445—605; 5458—447; 5575—621; 5644—750; 5696—884; 5743—733; 5781—858; 5788—934; 5837—912; 5868—824; 5870—431; 5928—376; 5962—952; 5983—37; 6009—132; 6122—602; 6203—565; 6236—457; 6696—183; 6702—651; 6738—19; 6745—321; 6814—410; 6833—814; 6868—700; 6887—781; 6931—851; 6982—775; 6984—339; 6998—183; 7007—671; 7069—33; 7076—741; 7098—588; 7106—640; 7278—126; 7282—30; 7435—193; 7437—858; 7479—877; 7522—372; 7540—631; 7577—944; 7810—344; 7915—156; 7951—660; 7977—13; 7988—583; 8002—992; 8061—967; 8085—688; 8230—769; 8280—221; 8296—122; 8300—235; 8341—506; 8382—677; 8391—982; 8402—331; 8431—608; 8461—159; 8583—395; 8611—191; 8642—614; 8649—25; 8683—300; 8708—783; 8723—42; 8741—688; 8754—993; 8757—611; 8797—983; 8813—32; 8822—313; 8869—861; 8876—146; 8882—275; 8897—683; 8917—278; 8921—137; 8961—450; 8995—565; 9067—967; 9086—139; 9087—861; 9152—155; 9168—30; 9186—393; 9206—172; 9237—333; 6489—578; 8117—688.

* **Ruski carski bojovníki v Jugoslaviji so razglasili carja Nikolaja II. za svetnika.** »Car Nikolaj II. Romanov, vladar vseh Rusov, ki je umrl kot mučenec, je soglasno prištel med svetnike ruske pravoslavne cerkve«, se glasi nedavni sklep, ki so ga pred nekaj dnevi sprejeli bivši ruski bojovníki na svojem zboru v Beogradu. Zbora so se udeležili ruski begunci iz vse Jugoslavije.

* **Orjaško letalo na beograjskem letališču.** Na zračni progi Berlin—Beograd—Atene se je pred dnevi začel promet z velikanskim štirimotornim letalom tipa »Junkers 90«. Letalo je bilo polno potnikov. Vseh 44 mest je bilo zasedenih. Če računamo še pet mož

posadke, je bilo v letalu 49 ljudi. Vsak motor ima 1.000 konjskih sil. Pri polni obtežitvi tehta letalo 25.000 kg in vendar lahko leti s hitrostjo 300 km na uro.

* **Elektrifikacija Gornje Savinjske in Zadrebke doline.** Kranjske deželne elektrarne nameravajo elektrificirati Gornjo Savinjsko in Zadrebko dolino in v ta namen zgraditi okrog 40 km dolg daljnovod visoke napetosti 20.000 voltov od Braslovč do Nove Štife in transformatorske postaje v Šmartnem ob Paki, Paški vasi, Mozirju, Nazarjih, na Rečici ob Savinji, v St. Janžu, na Ljubnem, v Šmartnem ob Dreti, Bočni, Gornjem gradu in Novi Štifi. Kranjske deželne elektrarne so zaprosile za zadevno obrtno odobritev in gradbeno dovoljenje.

* **V Slovenskih gorica primanjkuje delavcev.** Posestniki v Slovenskih gorica se pritožujejo, da občutno primanjkuje delavcev pri spravljanju žetve, ker je preveč mladine šlo na sezonsko delo v tujino. Mnogi posestniki so morali iti na Hrvaško po delavce.

* **Dražba posestva slovenskih naseljencev v Bistrenici.** Večje število Slovencev iz Istre se je po prevratu naselilo v Južni Srbiji. Znana je zlasti njihova kolonija v Bistrenici. Ti kolonisti so ustanovili svojo zadrugo Bistreniško kmetijsko zadrugo izseljencev iz Julijske krajine, ki je bila lastnica večjega zemljišča, katerega so imel potem v najemu in ga obdelovali njeni člani kolonisti. Ta zadruga ima veliko posojilo pri Državni hipotekarni banki. Svojih obveznosti nasproti Državni hipotekarni banki pa zadruga ni mogla izvrševati, zaradi česar bo banka prodala posestvo zadruge na javni dražbi. Dražba je razpisana za 16. avgusta. Terjatev hipotekarne banke znaša 548.795 din in obresti od leta 1929. naprej. Posestvo, ki pride na dražbo, je cenjeno na 958.080 din. Najmanjša ponudba znaša 638.720 din. Zaradi prodaje posestva bo najbrž ogrožen obstanek članov zadruge.

* **Smrtna nesreča jadranskega letalca na Tezmem.** V soboto se je pri vajah z jadrnim letalom na Tezmem smrtno ponesrečil 22letni drogerist Miha Novak, uslužben v Mariboru. Novak je bil navdušen član jadranskega odseka mariborskega Aerokluba in je imel že dva jadrna izpita. Pri vajah je pihal močan veter, ki je z močnimi sunki metal njegovo letalo po zraku. Verjetno je, da je prav veter povzročil nesrečo. Ko je bilo letalo nad železniškimi tiri, na katerih stoje stari vagoni

»Prav za prav ni lepo od tebe, da mi še nisi predstavil svojega najboljšega prijatelja. Človeka, ki ga obožuješ, bi morala vendar poznati.«

»O, to ni potrebno,« je rekel Rado z nedavno izpremenjenim obrazom.

»Ti si menda celo na svojega prijatelja že v naprej ljubosumen,« je rekla Milka. »Kako čuden človek si ti!«

»Ti niti ne slutiš, kakšen ljubljeneček žensk je Ivan. Ne veš, kako je drzen in kakih uspehov je deležen pri ženskah.«

Radov glas je postal spet grenek in razburjen.

★

Milka se je drugega dne živo spomnila tega pogovora z zaročencem, ko jo je okoli poldneva obiskal Ivan Lipar in jo poprosil, da bi smel govoriti z njo. Rado ji je bil zjutraj povedal, da mora v nujni zadevi odpotovati in da ga ta dan ne bo doma.

Res radovedna je sprejela Radovega prijatelja.

Poročnik Ivan Lipar je bil v resnici zelo majhne postave, toda njegov nastop je bil uglajen in prijeten.

»Prihajam s prošnjo, spoštovana gospodična,« je rekel in sedel na ponudeni mu stol. »Ako dovolite, bom takoj vse povedal. Kakor veste, bo čez nekaj dni dobrodelna prireditev za poplavlence. Začela se bo s primerno deklamacijo. Pesem je že sestavljena. Toda gospodična Vrtnikova, ki naj bi deklamirala to pesem, ima sicer najboljšo voljo, a preslaboten glas. Ze sredi dvorane bi je nihče ne slišal. Odbor za prireditev obupa. Samo vi, gospodična Hostnikova, nam

lahko pomagata. Pesem mora brezpogojno deklamirati umetnica. Izbrali smo vas.«

Milka je oklevala z odgovorom. Radov prijatelj ji je ugajal mnogo bolj, kakor je pričakovala, zato mu ni lahko odbila prošnje. Slutila pa je, da njen zaročenec ne bo zadovoljen z njenim nastopom in da bo ta nastop povzročil vihar ljubosumnosti.

»Že včeraj sem prosil svojega prijatelja Rada Bizjaka, ki je vaš znanec, naj vam stavi ta predlog,« je menil Lipar.

»Niti besedice mi ni rekel o tem,« je dejala Milka presenečena.

»On je v vašem imenu ta predlog takoj tudi odločno odklonil. Kljub temu se nisem bal priti k vam, kakor vidite!« Lipar je pri tem čvrsto pogledal Milko v obraz, ki je bil zardel od tihe jeze. »Mislim namreč, spoštovana gospodična, da je vaša volja drugačna in da se ne da vplivati. Prepričan sem celo, da boste drage volje sodelovali.«

Lipar je bil ali tako dober poznavalec žensk, da je znal zbuditi v ponosnem dekletu kljubovalnost, ali pa je po naključju zadel v tisto sporno točko med njo in njenim zaročencem Radom. Vsekakor ne bi bil mogel svojo prošnjo na kak drug način bolj približati uspehu kakor s pripomnjo, da svoje volje pač ne bo podredila tuji volji. Milka je bila ogorčena. Njen Rado se je bahal pred svojimi tovariši, kakšen vpliv ima nanjo? Pred drugimi se je postavljajal za njenega varuha? Radov prijatelj in tudi on sam naj vidita, kako se prav nič ne da od njega obvladovati.

»Prevzamem uvodno deklamacijo, gospod poročnik,« je rekla naglo in odločno.

Poljubil ji je z veselo zahvalo roko in jo

je letalo nenadno šinilo s kljunom proti zemlji ter se med vagoni razbilo, letalec pa je dobil pri padcu smrtne poškodbe.

* **Izgon Horsta Tamlerja.** »Jugoslovenska pošta« in »Dan« prinašata novico, da je notranje ministrstvo odredilo izgon tako zvanega vodje podeželske mladine nemške evangeličanske cerkve v Jugoslaviji Horsta Tamlerja, ki se je že vrnil v rajh. Tamler je imel nalogo, da med nemško manjšino v naši državi misijonari, pa mu je dovoljenje za bivanje zdaj poteklo.

* **Sprejem mladeničev** v inženjersko in artilerijsko podoficirsko šolo v starosti od 18 do 21 let. Vsa tozadevna pojasnila dobite ustno ali pisмено: Koncesionirana pisarna Per Franc, kapetan v p., Ljubljana, Maistrova ulica št. 14. Za pismeni odgovor je priložiti kolek ali znamko za 6 din.

* **Z lipe je padel.** Lipovo cvetje je nabiral te dni 21letni Joško Urbanija v Podbrdu pri Moravčah. Pri tem se mu je veja odlomila, da je padel na tla in si prebil lobanjo. Vendar pa ni čutil velikih bolečin, zato so ga domači obvezali, ne da bi ga bili poslali k zdravniku. Doma se je še vozil s kolesom. Nenadno pa mu je glava na prebitem mestu začela močno otekati, postalo mu je slabo in je umrl.

* **Velik požar v Poljanski dolini.** Te dni sta zgoreli hiša in gospodarsko poslopje posestnika Jurija Rihtaršiča v Hobovšah v oselški občini. Domnevajo, da je morala požar zagnati iskra iz dimnika, ko je padla na slamnato streho. Živino so rešili.

* **Požar na Cerkljanskem.** V nedavni noči je nastal v Cerknem v hiši posestnika Antona Eržena požar. Ogenj se je razširil tudi na gospodarsko poslopje. Na pomoč so bili poklicani gasilci iz Idrije, ki se jim je posrečilo požar omejiti.

* **Splav se je razbil.** V soboto popoldne se je dogodila splavarju Ivanu Kreflu, posestniku iz Bočne, na vožnji po Savi pri krškem mostu nesreča. Pred mostom sta vozila dva splava drug za drugim. Ko je bil prvi splav že blizu mosta, je drugi zadel ob prvega in ga nagnil proti mostnicam. Splav je zavoljo tega treščil ob mostnico in se raztrgal na dvoje. Prvi del je obvisel na mostnicah, drugi je pa odplovaval. Splavarja sta se rešila na drugi splav, ki je vozil za njima. Še v nedeljo sta spravila del splava, ki je obvisel na mostnicah, na ostale splave. Večino lesa se je posrečilo splavarjem polo-

Le orač zna zorati zemljo

kakor more perilo čisto oprati le dobro milo. Terpentinovno milo Zlatorog da gosto bela peno, ki z lahkoto odstrani vsako umazanijo. Le malo truda - in perilo je snežno belo, prijetno poduhteva in ostane dolgo trdno.

TERPENTINOVNO MILO
Zlatorog

viti in tako obvarovati gospodarja občutne škode.

* **Najdebelejša ženska Jugoslavije je umrla.** V beograjski bolnišnici je umrla Saveta Anglejičeva, ki je tehtala 250 kg. Vzrok njene smrti še ni znan. Štela je 32 let.

* **Smrt v Savinji.** Savinja je te dni terjala novo žrtev. Pred dnevi je prišel v svoj rojstni kraj Orlo vas pri Braslovčah na dopust 32letni Jože Breznikar, političnoupravni uradnik pri banski upravi v Ljubljani. Usodnega dne je šel od doma v Orli vasi k Savinji lovit ribe. Ko je stal na bregu, mu je najbrž postalo slabo. Padel je v Savinjo in utonil. Blag mu spomin!

* **Hlev se je podrl na živino in dva človeka.** Te dni se je podrl hlev posestnika Skoka Franca v Pristavi pri Mengšu. Pod razvaline je bilo pokopanih 14 glav živine. Najhujše pa je bilo, da je bil gospodar v trenutku nesreče z dveletno hčerko pred hlevom, kjer se je stena hleva podrla na oba. Dveletna hčerka je bila na mestu mrtva, gospodar pa nevarno poškodovan. Nesreča se je zgodila zaradi tega, ker je bilo poslopje že staro. Živina se po čudnem naključju ni zadušila pod razvalinami, da so domači rešili takoj 13 živali. Gasilci so potegnili izpod ruševin še štirinajsto žival močno poškodovano, da jo je bilo treba na mestu zaklati.

* **Slovenski komunist ustreljen v Barceloni.** Razno tuje časopisje poroča, da je bil obsojen na smrt in ustreljen v Barceloni slovenski arhitekt Lavrenčič, ki je, kakor pišejo

listi, izdelal načrte za tajne podzemne mučilnice za časa republikanske vladavine. Ob-
ravnavna proti njemu je trajala več tednov.

* **Zrtev Drave.** V nedeljo je utonil pri kopanju v Dravi zraven Ptuja 18-letni čevljar-
ski učenec Karel Korošec, ki je bil zaposlen pri mojstru Ratisnojniku. Korošec je bil do-
ber plavač, najbrž pa ga je prijel krč.

* **Žalostna smrt 67 letne slepe starke.** Nedavno si je z britvijo prerezala vrat 67-letna
posestnica Marija Faričeva iz Kicarja, občina Rogoznica pri Ptuju. Obupno dejanje je sto-
rila zaradi stalnih preprirov v družini in za-
radi svoje slepote.

* **Spečega na kozolcu je umoril.** Posestnik Kranjčevič Jože iz Kobil, star 32 let in sa-
mec, je spal v noči na nedeljo na kozolcu,
pa ga je nekdo udaril s sekuro po desni stra-
ni vratu in zbežal. Ob istem času je tudi spa-
la na kozolcu Justina Vrtovškova iz Ivanj-
dola, ki je po zločinu šla klicat sosede. So-
sedje so ranjenca zapeljali v bolnišnico, a je
že med prevozom umrl. Orožništvo je are-
tiralo več osumljencev. V preiskavi je tudi
Vrtovškova.

Poziv ameriškim Slovincem. Jožefa Kap-
pun, rojena Stupan, bivajoča v Spodnji Lož-
nici, p. Slovenska Bistrica, prosi ameriške ro-
jake, da ji sporoče, kje biva Miha Romih, do-
ma iz Št. Jurija ob južni železnici. Kolikor
je znano, je bival, odnosno morda še biva v
Clevelandu. Prav tako naj sporoče, ako je
morda umrl.

je še četrta ure, kakor dolgo je ostal pri njej, prav odlično zabaval.

Ko je Rado drugega dne takoj s postaje pritekkel k svoji nevesti, mu je rekla njena služkinja, da je gospodična pri vaji.

»Pri vaji?« je vprašal razočarano. »Saj danes v gledališču ne bo predstave. Ali se morda ne motite?«

»Ne, gospod poročnik Lipar je prišel ponočno. Mislim, da vaja ni v gledališču, temveč v dvorani hotela »Evrope«. Tako je gospodična vsaj rekla.«

Rado je zbežal po stopnicah navzdol. V njem je vse gorelo, kar vročica se ga je lotevala.

V dvorani hotela »Evrope« je vladal velik dirindaj. Vrtnarji in drugi ljudje so bili zaposleni s krašenjem. Moški in ženske so letali sem in tja, nosili, iskali in povpraševali.

Rado si je prav za prav le z zvijačo priboril vhod. Nekemu gospodu, ki ga je vprašal, ali spada v pripravljani odbor, je kratkoma pritrtil. Ko je bil enkrat v dvorani, pa ni vedel, kje bi v tej zmešnjavi iskal svojo zaročenko. Preril se je skozi gnečo do odra. Domneval je, da je bila Milka za odrom.

Ko jo je naposled zagledal, se je njegov nemir še povečal. Bleščeča lepa se mu je zazdelo v belem grškem oblačilu, v kakršnem naj nastopi pri prireditvi. Pred svetom še ni bil njen ženin, ni še imel pravice, stati ob njeni strani. Ta prostor je zavzemal njegov prijatelj Ivan Lipar, ki je pred vsemi v dvorani igral vlogo nekakega Milkinega zaupnika in prijatelja.

Samo od daleč jo je pozdravil in ona mu je samo bežno odzdravila. Pri njej je stal

njegov prijatelj Ivan, se delal važnega in kramljajal z dekletom kakor njen star znanec.

Občutek ljubosumnega sovraštva se je porodil v Radu. Gospodično Milko Hostnikovo so tudi še naprosili za sodelovanje pri točki, ki bo predstavljala žive slike.

Prireditve se je začela zvečer. Dvorana je bila nabito polna. Uvodna deklamacija je bila deležna viharnega odobravanja. Čudovito lepi glas igralk Milke je bil šel do src. Rado ni mogel do nje, zakaj po uvodni deklamaciji se je morala pripraviti za zadnjo točko: žive slike.

Ko se je prireditve končala, jo je hotel poiskati. Pa se je bila že odpeljala z neko članico pripravljalnega odbora, preden jo je mogel najti. Spremljal jo je tudi poročnik Lipar.

Drugega dne je bila nedelja. Rado je že zgodaj zjutraj šel k Milki. Spala je še. Ko se je čez eno uro vrnil, je ni bilo več doma. Šla je v prireditveno dvorano. Napolnil se je tja, toda vrata dvorane so bila zaklenjena.

Njegova ljubosumna domišljija mu je kazala same črne slike. Pomladno solnce je prijetno sijalo, ko je čakal pred poslopjem svojo izvoljenko. Obup se ga je loteval in se še večal, ko je slišal dve ženski govoriti o Milki. Prav pred njim sta se ustavili, tako da mu ni ušla nobena beseda.

»Ali si že čula,« je rekla prva. »Igralka Hostnikova se je do ušes zaljubila v poročnika Liparja. Kaj neki vidi na tem drobnem fantiču. Neka znanka mi je pripovedovala, da je bilo naravnost sramotno, kako se je ta Milka Hostnikova obnašala včeraj na prireditvi. Le malo je manjkalo, da se nista kar javno poljubovala.«

»Če se nista javno, pa sta se za odrskim zastorom,« je menila druga.

»Takšnega obnašanja bi Hostnikovi skoro ne mogla prisoditi.«

»Gledališka igralka je, in takšne niso preveč natančne.«

»Lipar se pač ne bo oženil z njo, ker nima drugega kakor dolgove.«

»Saj lahko pusti oficirsko službo in ga bo ona preživljala. Hostnikova precej zasluži.«

Ženski, ki sta to govorili, pač nista slutili, da ju je poslušalo uho, v katero so prihajale te besede kot žgoč strup.

Ko je Rado naposled lahko prišel v dvorano, je našel Milko v družbi z Liparjem. Sedela sta za mizico. Milka je pila kavo. Ko je hotel stopiti k njej, je prihlet neki gospod in zaklical: »Gospodična, prosim, zadnji čas je, da se pogovorimo glede ponovitve prireditve.«

Milka je hitro vstala in šla z gospodom. Zvečer potem je morala igrati v gledališču. Rado jo je po predstavi čakal pred gledališko zgradbo. Dolgo je trajalo, preden je prišla. Njen obraz je bil blede.

Planil je k njej. »Milka, moram s teboj govoriti! Takoj zdaj!«

»Tako sem utrujena, da bom padla,« je menila. »Danes ne morem več govoriti in ne poslušati.«

»Za ves svet imaš čas, le zame ne!«

»Prosim te, Rado, nikar očitkov! Prihrani si jih za primernejši čas.« Naglo je stopila v svoj voz, a Rado je molče odstopil. Njegov pogled je bil divji in mračen.

(Dalje prihodnjič)

Ženski vestnik

Ne jejte neopranega sadja

Uživanje neopranega sadja je škodljivo. Zakaj? Sadje samo na sebi nima škodljivih bakterij, če odtrgaš sad z drevesa, če pa sadje leži na tleh, če ga z rokami prebiraš ali kupiš na trgu, ko je bilo že v tolkih rokah, tedaj se ga drži nešteto bakterij, med njimi lahko zelo nevarnih.

Če ješ neoprano sadje, je nevarnost, da se naležeš hudih bolezní. Neki zdravnik je napisal razpravo, koliko bakterij je na eni sami umazani češnji. Nič manj kakor 90.000, a na malini 10.000, na češplji 30.000, na hruški 20.000. Iz tega razvidimo, kako nevarno je jesti neoprano sadje.

Sadje, ki leži pod drevesom in ob cestah, je treba še posebno dobro oprati, ker je polno prahu in tudi izpostavljeno raznemu mrčesu, posebno še glistam, ki na sadje tako radi spustijo jajčeca, da se potem v želodcu in črevih razmnožijo. Obleze pa sadje tudi sadna stenica in drugi mrčes, kar se res mora človeku studiti.

Matere bi morale dati dober zgled otrokom in vsej družini ter bi morale skrbeti za to, da bi družina jedla vedno le oprano sadje.

Za kuhinjo

Topla omaka za krompirjevo solato. Kavno žličico moke in dve žličici sladkorja v prahu dobro zmešaj, nato dodaj eno žličico gorčice, štiri žličice precvrte in drobno zrezane slanice, eno tretjino skodelice kisa, četrt skodelice vode in malo soli. Vse skupaj dobro zmešaj in postavi na štedilnik, da zavre. Vre naj dve minuti. Ko se malo shladi, primešaj dva rumenjaka. To omako polij po kuhanem in na plošče narezanem krompirju, premešaj in daj na mizo.

Sadna krema. Stolci trd sneg dveh beljakov, dodaj dve žlici sladkorja v prahu, 10 kapijic limonovega soka in tolci dalje, da se sneg spet dobro strdi. Nato primešaj skodelico sadja (jagode ali borovnice, češnje, ribez), po okusu še sladkorja, napolni v skodelice ali čaše in postavi za pol ure na hladno. Daš kot poslastico po kosilu.

Osvežujoča sadna pijača. Pest češenj operi, izlušči koščice, češnje pa razpolovi. Eno pest jagod ali borovnic (borovnice stlači) primešaj k češnjam, posuj s sladkorjem v prahu, nalij liter vrele vode, pokrij in pusti tako četrt ure. Nato sok precedi in daj toplo ali hladno bolniku ali otroku piti. Če postaviš pijačo v mrzlo vodo, da se shladi, dodaš še malo sifona, je to najboljša pijača za žejo.

Jagodova krema. Liter jagod razdeli na dva dela. Jagode razberi in one, ki so bolj zrele, pretlači skozi sito. Kolikor tehtajo pretlačene jagode, toliko dodaj sladkorja v prahu in mešaj četrt ure. Drugo polovico jagod pa lepo zloži v primerno skledo, polij jih z zmešanimi jagodami in postavi skledo za eno uro na hladno. Šele nato daj kot poslastico na mizo.

Borovnice z mlekom. Natresi v skodelico borovnic, posuj s sladkorjem v prahu in nalij toliko mrzlega zavrelega mleka, da borovnice plavajo. Zmešaj in daj na mizo. Borovnice z mlekom zelo pospešujejo prebavo, so zelo okusne in gredo posebno otrokom v slast. Če pa imaš sladko smetano, jo stolci, osladkaj in pomešaj z borovnicami, kar je pa še posebno dobro.

Stlačene borovnice. Ker starejši ljudje, posebno če nimajo zob, borovnic ne morejo zgristi in jih zato tudi ne jedo sirovih, kar je posebno zdravo, jih stlači z žlico v skodelici, posladkaj in jih daj starejšim ljudem. Borovnice so najbolj zdrav sad za prebavo in proti revmi, ker imajo dosti vitaminov. Zato uživajte večkrat na dan sirove borovnice.

Stročji fižol s smetano. Stročji fižol skuhaj v slani vodi. Kuhanega ocedi in stresi v skle-

do. Za fižol pripravi tole omako: V kozici segrej žlico sirovega masla, dodaj žličico moke, in ko se je moka napojila v maslu, zalij s kisló smetano, dodaj ščep soli in kumne. Če je zelo gosto, prilij še malo vode, in ko prevre, polij omako po fižolu, premešaj in daj na mizo kot samostojno jed.

Borovničeva mezga. Borovnice pristavi na slab ogenj, da se počasi segrevajo in dajejo sok iz sebe. Ko prevro, jih odstavi, in ko se malo shlade, jih pretlači skozi sito. Pretlačeni sok stehaj in dodaj na pet kil soka tri kile sipe, zmešaj in pusti čez noč, da se sladkor stopi. Drugi dan dodaj od pol limone lupinico in pristavi. Borovnice naj počasi zavro; medtem jih večkrat premešaj, da se ne primejo dna. Vro naj prav počasi in toliko časa, da se mezga zgosti. Ko je mezga kuhana, odstrani limonovo lupinico, še toplo mezgo pa napolni v segrete kozarce. Kozarce pokrij s tenko krpo, da se ne napraše in da ne pade kaka muha v mezgo, in jih pusti čez noč, da se mezga popolnoma shladi. Drugi dan zaveži in shrani.

Mezga iz gozdnih jagod. Rdeče jagode preberi in pretlači skozi sito. Nato stehaj. Na kilo jagod daš pol kile sladkorja in pustiš čez noč, da se sladkor stopi. Tudi jagodam dodaj malo limonove lupinice in kuhaj mezgo kakor borovničovo.

Ajdovi žganci na koroški način. Pol kile ajdove moke stresi v čisto in suho posodo (lonc), postavi na štedilnik in mešaj, da se moka tako segreje, da te speče, če vtakneš prst v moko. Ko je moka tako segreta, prilivaj mešaje vrelo vodo, da dobiš gost žganc. Nato žganc zdrobi z vilicami v skledo, zabeli z ocvirki in daj na mizo. Tako pripravljene žgance daš h goveji juhi, z mlekom ali h golažu.

Vanilijeve pogačice. V lonc ubij dve jajci, dodaj 14 dek sladkorja v prahu, zmešaj in postavi lonc na krop in mešaj dalje, da se jajca segrejejo. Nato odstavi in mešaj dalje na mizi, dodaj žlico mrzle vode in mešaj dalje, da se zgosti. Ko so se jajca popolnoma shladila, primešaj 14 dek moke. Iz te zmesi pokladaj na pomazano pekačo majhne kupčke (precej vsaksebi). Pusti jih na pekači na hladnem eno uro, da se sušijo. Šele nato jih daj v neprevročno pečico, da se spečejo.

Krompirjeva juha na tirolski način. Skuhaj četrt kile na kocke narezanega krompirja, pet dek leče in 10 dek prekajenega svinjskega mesa. Ko je vse mehko kuhano, deni meso na topel krožnik in postavi na toplo. Med tem pa napravi iz šestih dek masti in šestih dek moke bolj temno prežganje. Ko se prične prežganje rumeniti, stresi zraven pol deke kumne, in ko začne kumna cvrtati, stresi prežganje v juho, premešaj in po potrebi še malo zalij s kropom, da dobiš primerno gosto juho. Juha naj potem vre še četrt ure. Med tem zreži meso in ga stresi v juho. Zraven daš dve na tenke koščke zrezani in opečeni žemlji.

Praktični nasveti

Da je krompir močnat. Za močnate jedi, ki jih pripravljamo iz krompirja, je potrebno, da ima krompir dovolj moke. Ako solimo krompir pri kuhanju prav nazadnje, torej ko je že skoro kuhan, tedaj ohrani v sebi vso moko. Zato je najboljšje, da krompir šele tedaj osolimo, ko ga že pretlačimo. Tak krompir potem ne potrebuje pri mesenju toliko moke in je potem testo vse bolj rahlo. Zato je priporočljivo za krompirjeve jedi skuhati krompir v oblicah, ker se tako ne razkuha in ne vsrka toliko vode.

Iz naših krajev

Ludviku Negru v spomin

Ljubno na Gorenjskem, julija

V četrtek 13. t. m. je bil pokopan na domačem pokopališču naš dobri prijatelj Ludvik Negro, katerega se je »Domovina« spomnila že o priliki njegove 70letnice in pa kasneje zlate poroke.

Naš pokojni prijatelj Ludvik ima zgodovino za sebe. Rodil se je v Reziji kot sin tamošnjih Slovencev. Rezija je bila za časa njegovega rojstva avstrijska, kasneje pa je prešla pod italijansko oblast. Že v mladih letih je šel s svojimi starši kot italijanski državljani po svetu »s trebuhom za kruhom« in se je vsa družina preživljala s prodajo razne drobnine in z brušenjem po Kranjski, Štajerski in Koroški. Ker se pokojni Ludvik ni hotel vrniti nazaj v rodni kraj, si je ob svoji polnoletnosti s težkim trudom pridobil spet avstrijsko državljanstvo. Po prevratu leta 1918. pa postal jugoslovanski državljani. Bil je torej v svojem življenju državljani štirih držav.

Od svojega očeta se je naučil brusaske obrti. Že v zgodnji mladosti se je ločil od svojih staršev in postal samostojen potujoč obrtnik brusasč. To svojo obrt je izvrševal do skrajne starosti in ga je kmečko ljudstvo iz bližine in daljne okolice kot strokovnjaka v tej obrti zelo cenilo.

Kot brusasč je prehodil mnogo sveta. Prepotoval je celo Bosno kmalu po okupaciji Hrvatsko in delno tudi Dalmacijo. Dolenjska mu je bila poznana kakor domačinu, saj je nešteto obiskal vsako vas. Starejši Dolenjci so se ga spominjali še v zadnjih letih in mu pošiljali grozdje.

Njegova potovanja niso bila potovanja v današnjem smislu. Ko je hodil po Bosni od vasi do vasi s težkim bremenom na hrbtu in iskal dela pri vernikih vseh verolizpovedi, je bilo njegovo potovanje polno nevarnosti.

Trnjeva je bila njegova življenjska pot, ki ga je privedla v Ljubno na Gorenjskem, kjer se je priženil v družino Lukanovih, ki se je štela v takratnih časih med dobre lončarske mojstre. Tukaj je živel in odhajal

vsako leto na potovanje s svojo krošnja iskat dela, da je preživljal sebe in svojo družino.

Pokojni Ludvik je bil pravi ljudski govornik. Znal nam je doživljaje, šege in navade ljudstva, kjer je bil hodil, tako zanimivo opisovati, da je imel vedno mnogo poslušalcev, ki so ga z zanimanjem poslušali. Bil je tudi vedno vedrega duha, vedno zadovoljen in zabaven ter nam je zapel marsikako dolensko zdravico iz onih starih časov, ko je trta rodila dobro kapljico. Bil pa je tudi v vsakem oziru zaveden in dosleden narodnjak. Videli smo ga vedno neustrašnega in neoklevajočega v nacionalnih vrstah in »Domovina« mu je bila najljubše čtivo.

Dragi Ludvik, končana je Tvoja življenjska pot, polna naporov, dela in skrbi. Zdaj počivaš mirno v slovenski zemlji, ki si jo vedno ljubil in spoštoval, počivaš med svojimi starimi znanci in prijatelji, katerim si v življenju znal tako lepo opisovati življenje, počivaš skupno s svojo življenjsko družico, skupno s svojimi prerano umrlimi otroki.

Vsi tvoji prijatelji hočemo skrbeti, da ostane tvoj spomin vedno med nami, našim zanamcem pa hočemo povedati, da je nekdaž živel med nami Petranov oče, mož dela in poštenja.

Obmejni vinogradi kažejo dobro

Maribor, julija

Naši kmetje od Maribora proti meji so pretežno tudi vinogradniki in sadjarji. Njih blagostanje je odvisno od sadne letine. Letos kaže, da bo sadja precej. Zlasti češnje so letos obilno obrodile, o čemer priča tudi mariborski trg.

Nekoliko slabše se glasijo napovedi glede letine jabolk, zato pa bo več hrušk, ki so lani slabše obrodile. Prav tako bo tudi breskev in marelic letos v izobilju.

Zelo razveseljivo sliko pa nudi pogled na vinograde, ki so bili doslej po večini obvarovani toče. Toča je ugonobila vinske trte le v območju občin Sv. Ane in Sv. Benedikta v Slovenskih goricah. Če bo sreča našim vinogradnikom še vnaprej tako naklonjena, je računati, da bo ponekod za polovico boljša grozdna letina nasproti lanski. Zdajšnje vreme je za uspevanje vinske trte ugodno.

Tekma žanjic v Lači vasi

Sv. Bolfenk pri Središču, julija.

Praznik žetve, ki ga je predzadnje nedeljo priredilo tukajšnje Društvo kmečkih fantov in deklet, je bil veličastno priznanje delu mladine za dvig naše vasi. Mladina se je zbrala pri tov. Tomažiču na Vitanu, od koder je v slikovitem sprevedu, ki so ga sestavljali kmečka konjenica z zastavami, kolesarji, žanjice, na čelu katerih sta bila zeleni prapor in venec iz klasja z napisom »Setvi rast, žetvi čast!«, za njimi deca, vezači in ostali gostje, odkorakala ob prijetni godbi, petju in vzkljkih navdušenja v Lačo vas. Tu je pri tov. Ivu Štamparju stal slavalok z napisom »Za moč, pravico, čast vasi naše delo naj zori!« Ob slavaloku kakor tudi v bližnem senčnatem sadovnjaku je bila zbrana množica gostov, ki so žanjice, oblečene v dečve, navdušeno pozdravljali.

Po sprejemu gostov smo vsi skupaj šli na bližnje njive, kjer se je okoli govorniškega odra, ki sta ga krasila trobojka in zeleni prapor, kakor tudi okoli tekmovališča zbralo čez 1200 ljudi od blizu in daleč. Posrečeno izbrani prostor je dovoljeval, da so lahko tudi od daleč opazovali potek tekme.

Po prisrčnem pozdravu na vse goste in zastopnike raznih društev je predsednik tov. Jožko Tomažič z jedrnatimi besedami očrtal pomen organiziranega dela kmečke mladine in praznika žetve. Pri te mje pozval k složnemu in nesebičnemu delu za napredek vasi, kmečkega stanu in kmečkega doma vse, ki so čistega srca in poštenih namenov. V imenu ptujskega okrožja je izrekel pozdrave tov. Mirko Plepelec in želel društvu obilo uspehov. Prekmursko okrožje sta zastopala tov. Titan Ludvik in Kumin Karel.

Sledila je tekma žanjic. Kljub vročini, ki je pritiskala, so bile žanjice sveže in čile ter so na dano znamenje krepko pognale svoje srpe, da se je zlato rženo klasje hitro vrstilo v snope. Gledalcev se je polastilo veliko navdušenja. Dasi je bila to že deveta tekma v našem kraju, še ni izgubila privlačnosti. Jasnih obrazov so gledalci sledili gibom urnih žanjic, katerih vrste so v prijetno iznenadenje bile pomnožene s številnimi novinkami, mladimi članicami, ki so se pa odlično izkazale. Druga za drugo so hitro prispele na cilj in ocenjevalna komisija je pregledala delo, občinstvo pa se je napotilo na veselični prostor, od koder je devet kolesarjev startalo za dirko na progi Središče—Ormož—Vuzmetinci.

Naposled je predsednik pozval žanjice, dirkače in goste k razglasitvi izdov in razdelitvi nagrad. Podal je besedo medtem prispelemu zastopniku zveze tov. Vladimiru Kreftu, ki je v svojem nagovoru pozval vse k složnemu delu v taboru Matije Gubca. Vsi navzočni so govorniku viharno pritrjevali, kakor tudi nazdravljali tekmovalkam, ko so bili razglašeni izidi. Prva je bila z 19 točkami v šestih in polovici minute z osmimi snopi Danica Zabavnikova, druga z 18 točkami v času šestih minut 50 sekund z 11 snopi Frančiška Štamparjeva, tretja z 18 točkami v času 12 minut s 17 snopi Mimika Novakova, ki je obenem prejela pohvalno priznanje za najlepše delo in čistočo, a četrta s 17 točkami v času sedmih minut z 12 snopi Katika Lukmanova. Sledilo je ostalih devet žanjic v majhnih presledkih. Vse so sprejele lepe spominske nagrade.

Tudi dirkači so se prav lepo izkazali. Progo, dolgo 29 km, je prevozil prvi Martin Čurin iz Vodrancev. Drugi je bil Viko Tkalec iz Središča in tretji Drago Rajh iz Vodrancev.

Na koncu se je razvilo prav prijetno domače razpoloženje, ki mu ni hotelo biti konca. Delovnemu društvu na lepem uspehu iskreno čestitamo!

Vohunske družbe razkrinkane v Franciji, Angliji in Belgiji

Pariz, v juliju.

Francoska oblastva so zadnje dni odkrila veliko vohunstvo in prišla 150 oseb iz najrazličnejših slojev. Med njimi sta Aubin, vodja informacijske službe v vladnem glasilu »Tempsu« in Poirier, vodja oglasnega oddelka pri dnevniku »Figaroju«. Oba so zaprli in sta pri preiskavi priznala, da njuno vohunsko udejstvovanje ni bilo v nikaki zvezi z delom pri listih. Aubin je za vohunstvo dobil milijon frankov, Poirier pa tri in pol milijona. Zagovarjata se, da so se jima ljudje, od katerih sta dobivala denar, zdeli prijatelji Francije. Denar je bila nagrada za razne posle, ki sta jih storila po njihovem naročilu.

Oba lista sta priobčila izjavi, da moža nista dajala nikakega povoda za sum.

Predsedstvo vlade je izdalo uradno sporočilo, v katerem poudarja, da bo vse krivce zadela najhujša kazen, ki jo določa zakon za vohunstvo v zdajšnjih nevarnih časih. Vlada bo poskrbela, da bodo kaznovani prav vsi. V zadevo je bila zapletena tudi neka nemška grofica, ki je pred meseci prišla iz Berlina in dobila dostop v najodločnejšo nemško družbo.

Pred odkritjem se ji je posrečilo pobegniti čez mejo.

Začetek preiskave je pokazal, da je bila vohunska organizacija v Parizu v zvezi s podobno organizacijo v Angliji, kjer so agenti organizirali vohunstvo celo s tem, da so izkoriščali razna verska gibanja, pri katerih so udeležene različne osebnosti iz vodilnih angleških vrst. V Surreyju so odkrili skupino vohunov, ki so se zbirali v nekem modnem salonu, ki pa v resnici ni bil nič drugega kakor središče vohunstva. Preiskava je pokazala, da so se s tem poslom bavili tudi številni posebni dopisniki listov, ki jih je zadnje čase čedalje več prihajalo v Anglijo. Teh dopisnikov so dolgo vrsto izgnali iz Anglije.

Hkratu je tudi belgijska policija prišla na sled vohunskemu delovanju agenta Abetza v Belgiji. Ta je uredil vohunsko službo s tem, da je prirejal sestanke belgijskih in nemških pisateljev, gospodarstvenikov in drugih v javnosti nastopajočih ljudi. V vseh teh državah se seveda nadaljujejo preiskave in bodo gotovo odkrile še kakšne presenetljivosti.

Konj je čutil, da se bo kovačnica podrla

V Reinstedtu pri Magdenburgu je bil šel kmet s konjem v kovačnico po nove podkve. Kovač se je pripravil, da bi konja podkoval, ko je ta nenadno začel striči z ušesi in trdo nategavati noge. Kmet ga je hotel pomiriti, a namesto da bi bil konj pomirjen, se je vzpel, vajeti so se pretrgale in žival je zdirjala na cesto. Kovač in drugi, ki so bili v kovačnici so stekli za ubežnikom. Lov je trajal precej časa, preden so konja prijeli in odvedli v kovačnico. A ko so prišli do kovačnice, te ni bilo več. Kovačnica se je bila sesula, medtem ko so možje stekli za konjem.

Ali je konj morda slutil nesrečo. V tem primeru velja pač isto kakor za potres. Če prej, preden se poslopje zruši, se vrši za človeka navidezno neslišno počasno rušenje. Žival pa sliši tudi ta rahel šum in postane pozorna. Znani so številni primeri, da prestrašene živali zbeže na prosto.

Sleparka s šestnajstimi možmi

Zgodba Janine Dembejeve je po vsej Poljski zbudila veliko pozornost. V pičlih sedmih letih se je ta ženska šestnajstkrat poročila, ne da bi se bila kdaj ločila. Policija bi je najbrž ne bila nikdar razkrinkala, če bi ne bila Janina začela pisati dnevnika. Ta dnevnik je vodila z največjo vestnostjo. V to knjigo ni zapisovala samo naslovov in telefonskih številk svojih mož, temveč tudi vse njihove sorodnike, dobiček, ki ga je imela od njih in druge reči.

Dnevnik, ki ga je začela pisati 18 let stara, se začneja z besedami: »Sklenila sem obogateti. Ker mi ni mogoče prislužiti si mnogo denarja, kakor lahko moški zaslužijo, bom sklepala zakone, vedno same zakone. Če bom pridna, pojdem s 30 leti lahko v pokoj.« Te stavke je napisala tisti dan, ko je zapustila šolo, kjer je bila deležna res dobre izobrazbe.

Štiri mesece pozneje se je poročila s prijateljem iz mladih let, ki je imel za začetek dovolj denarja, ko se je potem nekega dne vrnil domov, je našel stanovanje čisto prazno. Niti kakšna slika na steni ni ostala. V steno vzdana blagajna je bila odprta, a v njej ni bilo niti ene dragocenosti. Sosedje so mlademu možu povedali, da je neka prevozniška tvrdka pod vodstvom njegove žene naložila vse pohištvo pol ure potem, ko je šel po svojih opravkih. Tvrdo ko so izsledili in s tem tudi kraj, kamor je bila dala Janina spraviti pohištvo. Odvedli so ga k nekemu trgovcu in Janina je prejela od njega vso kupno ceno. Potem je izginila.

Janin prvi mož je ženo zelo ljubil, zato je bil grenko razočaran. Policiji pa ni ovdal pobegle žene. Vsa leta je čakal, da se mu žena vendarle še vrne. Pa se ni vrnila.

To je bil prvi in zadnji zakon, ki ga je bila mlada ženska sklenila pod svojim imenom.

Priskrbela si je nove papirje, dala si je prebarvati lase, oblekla se je drugače in je svoje delovanje preložila v drugo poljsko mesto. Po petih mesecih je našla drugo žrtev. Stopila je vnovič pred oltar.

Ta primer se je končal kakor prvi, samo da je trajal zakon le dva meseca. V tretjem primeru si je takrat 20letna pustolovka izmislila tole: med poročnim potovanjem je pregovorila moža, da je naročil nekoliko draguljarjev z okraski. Mladi mož je bil seveda bogat. Dobro so ga poznali in draguljarji se niso obotavljali, pa so mu dragulje pustili za dva dni na ogled v hotelu. Janina bi se morala odločiti za eno ali drugo dragocenost. Odločila se je za vso zbirko in je z njo zapustila hotel. Njenega moža pa je drugo jutro poiskala policija in ga zaprla. Svoje dobro ime je rešil le na ta način, da je v nekoliko dneh plačal vse dragocenosti in prišel zaradi tega na beraško palico.

»Šestnajsti mož je dobrodušen, pa ne nujen«, tako ga je označila Janina v svojem dnevniku po štirinajstih dneh zakona. To se je izkazalo v njeno nesrečo le za preveč resnično. Pregovorila ga je, da je vse svoje imetje zapisal na njeno ime. Štiri dni potem je Janina izginila. Toda šestnajsti mož je o tem takoj obvestil policijo in tudi sam začel begunko iskati. To je vse šlo tako hitro od rok, da je bila sleparka čisto nepripravljena. V neki hotelski sobi so jo presenetili, ko je pravkar izračunavala dobiček svoje zadnje pustolovščine.

Sodišče jo je zašilo za tri leta in zdaj naj bi vsi njeni možje vložili tožbe, da se jim vrne ukradeno imetje. Ali bodo to vsi storili? Janina je izjavila z največjim mirom, da se tega ne boji.

NAPISAL MIRKO BRODNIK

Srce v okovih

37

ROMAN

»Marko, Marko!«

Oči so strmele na sredo ribnika. Če je tam Marko, če je padel v vodo in utonil...

...in nje ni bilo. Ko se je boril z valovi in tonil, je čitala knjigo.

Kakor bi gledala bele ročice, ki leže mirno, negibno na gladini. Z zadnjimi močmi se je splazila čisto k bregu. Napenjala je oči, toda črna megla se je napravila pred njo in nič več ni razločila.

»Ali ni Marko tam?«

Segla je z rokami naprej in začutila nekaj hladnega.

Voda.

Iztegnila je še drugo roko in jo potegnila k sebi. Zmočila si je čelo. Močila si ga je, kakor bi hotela pogasiti ogenj, ki jo je žgal. Kakor bi hotela ohladiti vroči obroč, ki ji je stiskal senca.

In res so se ji vrnile moči. Počasi je vstala in s strahom gledala proti sredi ribnika. Oddahnila se je. Le senca samotnega drevesa na drugem koncu ribnika se je odražala v vodi.

»Hvala Bogu, hvala Bogu, tu ga ni.« je jeknila. Toda kaj kmalu se je zavedla, da to še ni vse, da ga še nima, svojega Marka.

»Marko, Marko!«

Glas je postal beseda, odmeval je med drevjem in se odbijal od gladine ribnika. Od nekje se je začul glas.

»Gospa, kje ste?« Postrežnica jo je klicala, toda Zora je ni niti čula. Strah, ki se je nenadoma s podvojeno močjo zbudil v njeni duši, je iskal samo sinčka, ki ga ni bilo nikjer.

»Marko, Marko!«

In potem je zagledala postrežnico, ki je hitela k njej.

»Gospa, kaj vam je?«

»Kje je Marko?« je Zora hripavo vzkliknila.

»Gori v kuhinji,« je rekla postrežnica. »Prišel je k meni in ko sem ga hotela odvesti k vam, vas ni bilo več na klopi. Iskala sem vas... in našla tu.«

»V kuhinji je Marko?« je zajecjajala, vsa srečna. Zdajci je izginil ves strah z obraza in srčen nasmešek ji je zaoblil ustnice. »V kuhinji je Marko?« je vprašala še enkrat, kakor ne bi mogla verjeti, da je to res, da niso le morda zmedene sanje, ki jo hočejo pretrapiti.

»Da, gori je.«

Ne da bi se bila še menila za postrežnico, je pohitela naprej po stezi proti graščini. Bežala je čez stopnice, kakor bi za njo goro.

»Marko, Marko!«

»Mamica, mamica!« je začula glas iz kuhinje. In potem so se odprla vrata. Na pragu je stal Marko in ji hitel naproti.

»Mamica!«

»Marko!«

Hotela ga je vzeti v naročje in ga objeti, stisniti k sebi, da bi občutila, da je njen, samo njen, toda stemnilo se ji je pred očmi. Bledica ji je pokrila obraz in zgrudila bi se bila, da je postrežnica ni prestregla.

Sedemindvajseto poglavje V NOČNIH URAH

Šele uro na to se je Zora prebudila iz nezavesti. Ležala je na postelji in postrežnica ji je močila čelo. Zdelo se ji je, kakor bi jo težila ogromna skala in jo pritiskala k tlom. Potem je počasi iztegnila roko, ki je onemogla ležala na robu postelje.

»Kje je Marko?«

»Tu je, gospa,« je dejala postrežnica. »Tu v sosednji sobi, takoj ga privedem.«

Trenutek nato se je vrnila z Markom.

Otrok je bil videti preplašen. Prestrašil se je, ko je videl prej mamico pred kuhinjo, ko je nenadoma omahnila. Ko sta jo strežnica in kuharica odnesli v sobo, je od-

šel za njima, in čudna groza ga je prevzela. Videl jo je, svojo mamico, ki je bila kakor mrtva. Ni vedel, kaj se godi z njo, toda slutil je nekaj strašnega in bal se je. Videl je njeno blede lice in šel je k njej. Klical jo je, pa se ni hotela oglasiti.

Ni ga hotela poklicati in ga objeti kakor drugekrat. In oči je imela zaprte...

Zdaj jih je odprla, toda njen obraz se mu je zdel še zmeraj tako blede, tako tuj.

»Marko, Marko!«

Komaj slišno je dihnila te besede, in vse njeno srce se je zlilo vanje. Kakor bi se bil otrok takrat zbudil, kakor bi bil otresel ves strah, je skočil k njej na posteljo.

»Mamica, mamica!«

Ko je začutila njegovo drobno telesce med svojimi rokami, se ji je zmeglilo pred očmi — toda to pot so bile solze sreče, ki so ji oblike obraz.

»Marko, zakaj si to napravil?« je šepnila tako tiho, da jo je komaj razumel.

»Marko, zakaj si tako prestrašil mamico?« Sinček se je stisnil k njej.

»Mamica, saj ne bom nikdar več...«

Zvečer je prišel Kregar spet precej pozno domov. Poklical je slugo, da mu je prinesel večerjo. Potem je vprašal po Zori.

Ko se je sluga čez nekaj časa vrnil, mu je povedal, da je bila gospa nekaj bolna in da zdaj spi.

Kregar je bil slabe volje. Čutil je, da se mu žena vse bolj odtuja. Čutil je, da raste v njej nekaj kakor sovraštvo do njega. Lahko si je predstavljal, zakaj.

Toda rekel ni ničesar.

Sedel je za mizo in čital časnike. Dobro uro nato je naročil slugi:

»Povej šoferju, naj bo ob sedmih zjutraj pripravljen za daljšo pot. Ko se gospa zbudi, pojdi v mojo delovno sobo. Tam dobiš na pisalni mizi pismo zanjo. Izroči ji ga. Ali si razumel?«

»Da!«

Kregar se je vrnil v svojo sobo. Dolgo je sedel za mizo. Z rokami si je podpiral glavo in razmišljal. Potem je vzel peresnik in napisal tole pismo:

Ko dobiš to pismo, bom že na potu v Dalmacijo. Nujni opravki me silijo, da odpotujem zgodaj zjutraj. Dokler me ne bo nazaj, gospoduj ti v graščini.

Pozdravlja in poljublja Te

Tvoj mož.

Odložil je pero in se zastrmel v pismo. Žalosten nasmeh mu je zletel čez obraz.

Čudne misli so se mu podile po glavi. Misli, ki jih je prej vselej z lahkoto pregnal, zdaj niso hotele več od njega.

Dušilo ga je. Z nervozno kretnjo si je odpel ovratnik in stopil k oknu. Pred njim je ležal v miru grajski vrt.

Naslonil se je na okensko polico in se zamislil vase. Vsa razdvojenost je planila vanj, vsi tisti občutki večne nevarnosti, ki se ji je doslej znal tako spretno izogibati. Uničiti so ga hoteli. Čutil je, da ga Zora sovraži. Zavedel se je tega tisti trenutek, ko je prišel k bolnemu Marku zdravnik. Sprva je mislil, da je to samo trenutno razpoloženje, ki bo prešlo, kakor bo prišlo, pa se je motil. Zdaj je to dobro vedel.

Ljubil je svojo ženo, čeprav je vedel, da zanj ne mara. Ljubil jo je kakor ukraden biser, ki ga mora skrivati pred vsakomer, tudi pred samim seboj, da se ne izda. In zdaj je čutil, kako se mu ta biser izmika.

Nikdar ni bila prav njegova žena. Po poroki ji je moral objubiti, da bo čakal, dokler se ne poleže njena bol za padlim zaročencem, da bo potrpežljivo čakal, dokler mu sama ne reče:

»Zdaj sem ga pozabila...«

In nikdar mu ni hotela tega reči.

Ljubil jo je, blazno ljubil. Ljubosumno jo je čuval, kakor zaklad, čeprav je to pred njo spretno prikrival z ravnodušnostjo in hladnostjo.

Samo enkrat ga je srce premagalo...

Srce, ki je o njem mislil, da je iz njega napravil stroj, ki dela, kakor on hoče.

Lani je bilo.

Nekoč je zaspala v sobi pri oknu. Takrat je stopil v sobo. Videl je njen obraz, njene ustnice, kakor bi še v sanjah šepetale. Vabile so ga in klicale. In takrat se prvič ni mogel premagati.

Tiho je pristopil, se nežno sklonil nad njo in jo poljubil.

Stresla se je in se zbudila. Sovražen pogled se je zasadil vanj in ga premeril do dna duše. In hladno mu je rekla:

»Kaj si pozabil na besedo, ki si mi jo dal? Kaj si jo pozabil, ali si jo požrl?«

Takrat se je zavedel, da ne pride nikdar trenutek, ki ga je tako čakal...

In divji obup je vstal v njem. Toda premagal se je. Vdušil je v sebi črva, ki mu je stiskal srce. Iskati je začel druge ženske in pri njih pozabljal vse, kar ga je ubijalo. Potoval je, iskal družbe, mrzlično delal. Grabil je denar brez obzirov. Trpel je in zato je hotel, da bi trpeli še drugi, ne samo on.

In trpeli so! Na nikogar se ni oziral. Kupčeval je in kjer je naletel na ovire, je šel čez nje in ni gledal na žrtve. Uničeval je existenco za existenco. In povsod mu je uspelo. To ga je še bolj dražilo. Ni našel nasprotnika, ki bi se mu postavil v bran in mu poskušil vrniti milo za drago. Nikjer ga ni našel, čeprav ga je iskal in si ga želel. Boja se mu je hotelo, da bi vdušil boj v sebi. In vendar na njegovem obrazu tega ni nihče videl. Za jeklenimi črtami na licih, za mirnimi ostrimi gubami, za neprodornimi očmi je ostalo vse, kar je skrival v sebi.

Časih je presedel vso noč za mizo v svojem kabinetu. Takrat je skušal trezno misliti in poiskati v sebi rešitev iz duševnega trpljenja. V miru je hotel vse preračunati, vse, Zoro, otroka, sebe, kakor bi računal obresti pri svojih dolžnikih. In spoznal je, preračunal je vse:

Otrok je temu kriv. Otrok stoji med njim in njo. Če tega ne bi bilo... Da, če njega ne bi bilo! Če ne bi bil njen, bi mu bilo lahko. Prav nič ga ne bi grizla vest, kakor ga ni pri nikomer...

Toda bil je njen. Ničesar se mu ni upal napraviti. Samo enkrat ga je zlodej premočil. Takrat, ko je bil otrok bolan. In takrat je moral ta poskus plačati s spoznanjem, da je zanj vse izgubljeno. Kravavo ga je plačal.

V nemi nemoči se je z glavo butnil ob mizo. Kolikokrat je hotel seči po revolverju in napraviti vsemu konec. Toda ko je začutil v roki mrzlo cev, ga je izpreletelo. Strah ga je bilo. Bal se je napraviti konec s samim seboj. In potem je vselej položil moralno cev nazaj na mizo. Dušilo ga je, luč ga je slepila in v vročici se mu je zdelo, kakor bi mu iz vsakega kota nekdo klical:

»Strahopetec!«

Planil je pokoncu in hodil po sobi iz kota v kot. In hodil je vso noč...

Jutro je že vstajalo, petelini so že peli, ko se je prebudil iz premissljanja.

Stopil je od okna in sedel za mizo. Pred njim je ležalo pismo, ki ga je napisal na Zoro.

Prebral ga je.

Tako tuje se mu je nenadoma zazdelo. Ali ga je pisal on?

Mrzlično je segel po njem in ga raztrgal. Potem je spet vzel pero v roke in napisal:

Grem v Dalmacijo. Čez štirinajst dni se vrnem.

Ni se mu dalo spati. In vedel je, da ne bi zaspal, tudi če bi hotel.

Pogledal je na uro. Pol štirih!

Ko so šli zjutraj ljudje k maši, so videli luč v njegovem oknu.

»Kregar je spet pokoncu. Spet premisslja, koga bi uničil...«

Toda Kregar je mislil vse drugo.

(Dalje prihodnjik)

NE POZABITE PLAČATI NAROČNINO!

Nastopila je druga polovica leta, zato je treba zdaj poravnati naročnino že za drugo polletje vsem, ki že poprej niso tega storili. Kdor pa še za prvo polletje ni plačal, mora plačati tudi, kar je še dolžan ostal. Ne odlašajte, ker pozneje bo težje plačati, ker se dolg nabere. Položnice imate doma, kdor jo je izgubil ali se mu je pokvarila, naj piše na upravo »DOMOVINE«, da mu pošlje drugo.

Ponovno opozarjamo, da v inozemstvo položnice ne pošiljamo, ker niso tam veljavne. V Belgiji, Franciji, Holandiji in Švici se denar najlažje pošilja po mednarodni poštni nakaznici, ki se kupi na poštah, posreduje nakazovanje pa tudi banka S. BARUCH v Parizu, Rue Auber 11., ki oglašuje v našem listu in na katero se je obračati.

Naročniki v Nemčiji denarja za časopise ne smejo pošiljati, te sprejemamo za naročnike le, ako plača za nje naročnik kaka druga oseba, ki biva v Jugoslaviji. To velja v zadnjem času tudi za naročnike v bivši Avstriji.

Uprava „Domovine“

× Nov starosta Češkoslovaške sokolske zveze. Na seji Češkoslovaške sokolske zveze v ponedeljek je dozdašnji starosta dr. Burkovsky podal ostavko. V svojem govoru je naglasil, da morajo v vodstvo priti zastopniki mlajšega rodu. Za njegovega naslednika je bil izvoljen Josip Truhler, za namestnika staroste pa dr. Keller.

× 150letnica francoske revolucije. Dne 14. t. m. so v Franciji zelo svečano slavili 150letnico eno najpomembnejših revolucij človeške zgodovine. 14. julij je francoski državni praznik. Francoska revolucija je zgodovinski dogodek, ki je vplival tudi na druge narode. To je bil zgodovinski dogodek, ki je sprožil vrsto nadaljnjih pomembnih dogodkov in prinesel vsemu človeštvu več svobod. Proslava francoskega državnega praznika je bila zlasti svečana v Parizu. Višek proslave je bil v paradi, pri kateri je sodelovalo 30.000 vojakov, nad 400 letal in 350 oklopnih avtomobilov, tankov in motorjev. Vmes so bili tudi angleški oddelki. S to proslavo so Francozi pokazali svojo pripravljenost, a udeležba Angležev je potrdila neomajno prijateljstvo med obema državama.

× Vojaška moč Nemčije in Italije. Nemčija in Italija razpolagata z 273 divizijami vojaštva. 157 divizij je nemških in 116 italijanskih. V tem številu niso všteti motorizirani oddelki, nemška vojska v Ziegfriedovi obrambni črti in italijanski oddelki v Libiji.

× Bivši avstrijski minister obsojen na pet let ječe. Bivši železniški minister dr. Straffella, ki je bil dve leti v preiskavi zaradi poverb, katere je baje zagrešil za Schuschniggove vlade, je bil te dni na Dunaju zaradi zlorabe svoje oblasti in poverbe obsojen na pet let ječe.

× Slavni padar Valentin Zeileis je umrl. Te dni je umrl Valentin Zeileis, ki je pred leti zaslovel po svojem nenavadnem načinu zdravljenja z električnimi in rentgenskimi žarki. Njegovo zdravljenje je zbudilo zanimanje po vsem svetu. Zdravniki so se hudo borili proti njemu in ga označevali za mazača.

× Vprašanje predora pod Rokavskim prelivom se spet obravnava. O velikopoteznem načrtu za zgraditev predora pod Rokavskim prelivom (Morje med Anglijo in Francijo), ki naj bi po suhem zvezal Anglijo in Francijo, smo že večkrat pisali. V zadnjem času stopa to vprašanje tako v Angliji kakor v Franciji spet v ospredje. Oglasili so se zlasti vojaški strokovnjaki, ki priporočajo uresničenje tega načrta iz vojaških razlogov. Vojaško sodelovanje med Anglijo in Francijo in njuna medsebojna vojaška podpora v primeru vojne, bi našla v predoru najbolj zavarovano pot. Stroški za napravo predora bi znašali v naši vrednosti okoli 13 milijard dinarjev. Celotna dolžina predora bi z vsemi dovozi znašala 52 km in bi bil predor izgotovljen v šestih ali osmih letih.

× Šampanjec rase na drevju. V severnih krajih pokrajine Zula v Južni Ameriki je voda redka tekočina, zato pa rase tam šampanjec na drevesih. Palma masala, ki v teh suhih krajih lepo uspeva, je drevo, ki daje pijačo, imenovano busulu. Odrezati je treba le kratko vejo te palme, oluščiti lubje, navrtati luknjo in tekočina začne teči v posodo. Ta sok, ki ga imenujejo Culukafri masala, ima prav tak okus kakor naš šampanjec. Je najprej brez alkohola, a že čez 48 ur se tekočina, če jo pustimo stati, spremeni v busulu, ki je jako opojna pijača, ki jo sme človek le po malem piti. Petdeset palm daje vsak dan do 100 litrov soka.

× Ptiček hrani ribe. Ameriški listi poročajo o krotki taščici, ki je zaslovela v svojem domačem kraju Waxahachieju. Vsak dan opoldne prileti ptica k vodnjaku v mestnem parku in pospravi obed iz črvov, ki ji ga pripravljajo prijatelji. Ko se nasiti, skoči na rob vodnjaka in zapoje. Na njeno petje priplavajo zlate ribice, ki žive v vodnjaku in taščica začne zdaj pobirati črve iz košarice in jih metati v vodo. To dela toliko časa, da ji zmanjka črvov. Druge ptice se ne smejo približati, kajti taščica bi jih prepodila z jezniimi udarci kljuna.

× Kako so nastale pravljice o princesah zakletih v krastače. V pravljicah se pogosto pripoveduje o tem, kako je bila princesa zakleta v ostudno žabo krastačo. Zakaj prav v krastačo? Zakaj ne v katerokoli drugo žival, ki se človeku stedi? Tega ni še nihče pojasnil. Zdaj skuša to pojasniti Nemeec Herms v časopisu »Aus der Natur« (Iz narave). Herms je delal v svojem čebelnjaku, kjer je našel krastačo. Ker je vedel, da je krastača zelo koristna na vrtu, kjer pokončava razne škodljivce, jo je odnesel domov, da bi jo spustil na vrt. Kar je zaslišal prestrašen deklinški krik, in sicer v neposredni bližini. Ozrl se je, pa ni nikogar opazil. Nadaljeval je svojo pot. Zdajci je zaslišal nov krik. Naposled je ugotovil, da ne kliče dekle, temveč da se oglašuje iz njegove torbe krastača. Njen glas je bil tako podoben človeškemu in je tako spominjal na prestrašen deklinški krik, da se je Herms takoj spomnil pravljice o princesi, zakleti v krastačo. Herms sklepa, da je nastala pravljica o zakleti princesi v krastačo, prav zaradi tega, ker je krastačin glas močno podoben deklinškemu.

× Afrika se bo zadušila v pesku. Iz Afrike prihajajo razburljive vesti o nevarnosti, s katero Sahara ograža Afriko. Učenjaki so dognali, da se puščava od 15. stoletja dalje razširi vsako leto za en kilometer. Da bi preprečili to prodiranje peščenih valov, so Angličani in Francozi zasadili na vsej peščeni fronti 15 km širok gozdni pas kot nekakšno obzidje, za kar so potrebovali 16 milijard dreves in celo vojsko delavcev. Le tak orjaški pas gozdov bo mogel preprečiti širjenje puščave in vzpostaviti deževno podnebje.

× Če je v zlatu nad eno petino aluminija, postane zlato temno vijoličasto. Zlato je zla-

SCHICHTOV RADION

pere vse!

Boljše in navadnejše tkanine, oprane s Schichtovim Radionom, bodo bleščeče čiste. S kuhanjem v raztopini Radiona se perilo varuje in je zato bolj trpežno.

RADION BELINA!

torumeno, kakor vsi vemo. Lahko pa storimo, da postane ta kovina vijoličasta, če ji dodamo aluminija. Zlato potem seveda ni več čisto zlato. Človek bi si mislil, da postane zlato, če ga pomešamo z aluminijem, svetlejšo, kakor postane svetlejšo, če mu primešamo srebra. V resnici postane zlato bleščeče se belo, če mu primešamo samo desetino aluminija. Čim več pa te lahke kovine dodamo zlatu, toliko bolj postaja barva zlata temnejša, sprva je rožnata, potem rdeča, a če je zlata manj kakor štiri petine in aluminija več kakor ena petina, tedaj postane zlitina čudovito temno vijoličasta. Na žalost je ta zlitina zelo krhka in je ni mogoče obdelovati.

× Sto let pisemske znamke. V teh dneh je minilo 100 let, odkar je izšla pisemska znamka. Dan 6. julija 1. 1839. je rojstni dan znamke. Zgodovina znamke je zelo zanimiva. Leta 1832. je prišel londonski trgovec Rowland Hill v neko gostilno v Londonu in je opazil, da je natakarka iznašla zelo uporabljiv način, kako je pošiljala svojemu zaročencu pisma, pa ji pri tem ni bilo treba plačati pisemske pristojbine, ki je bila takrat precej visoka. Na oglu pisma sta se oba zaročenca s posebnimi znaki sporazumevala, ali sta zdrava in kako jima je. Če jima je potem pismonoša prinesel pismo, sta si oba ogledovala znak na oglu ovoja in sta nato rekla, da nimata denarja za pristojbino in sta pismo vrnila. Takrat je moral namreč prejemnik pisma plačati pristojbino. Da bi bilo temu konec, je prišlo Rowlandu na misel, da bi se pristojbina lahko plačala z lističem, ki bi bil nalepljen na oglu kuverte in ki naj bi ga plačal pošiljatelj že vnaprej. Rowland je sedel in napisal svojo znamenito spomenico »Poštna preosnova, njen pomen in izvedba«. Spomenico je predložil komisiji britanske spodnje zbornice. V tej spomenici je bila prvokrat omenjena zamisel pisemske znamke z besedami: »Lahko bi se izognili težkočam plačevanja pristojbin, če bi uporabljali košček papirja, ki bi bil prav zadosti velik za poštni žig in ki bi bil zadaj namazan z lepilom, tako da bi se dal prilepiti na ovojnico.« Nova zamisel je bila tu in je takoj zmagala. A preden se je uresničil Rowlandov načrt, je vendarle preteklo še nekaj let. Šele 6. julija 1. 1839. je bila po sklepu poslanske zbornice v Londonu izdana prva pisemska znamka v promet. To je bila znamka za en penij s sliko kraljice Viktorije v črnem tisku. To je bilo rojstvo pisemske znamke. Zgledu Anglije so sledile kasneje vse druge države.

RADIO

LJUBLJANA

od 23. do 30. julija

Nedelja, 23. julija: 8.00: Klavirski koncert Silve Hrašovčeve, vmes plošče. — 9.00: Napovedi, poročila. — 9.15: Prenos cerkvene glasbe iz trnovske cerkve. — 9.45: Verski govor (dr. Roman Tominec). — 10.00: Prenos promenadnega koncerta iz Rogaške Slatine. — 11.30: Koncert opernih napevov (sodelovala bosta Jože Gostič in radijski orkester; dirigent Šijanec). — 13.00: Akademski pevski kvintet. — 14.00: Kar želite to dobiti (plošče po željah). — 17.00: Kmetijska ura: Reja malih živali v Sloveniji (inž. Anton Greif). — 17.30: Domač koncert (sodelovala bosta Melody-jazz in radijski orkester). — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.40: Nacionalna ura. — 20.00: Viničarsko slavje 1927 (plošče; pesmi in plesi iz Švice). — 20.30: Prenos koncerta iz Rogaške Slatine. — 21.30: Plesna glasba (plošče). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Veseli operetni zvoki (radijski orkester).

Ponedeljek, 24. julija: 12.00: Razgibani zvoki za resne ljudi (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Opoldanski koncert radijskega orkestra. — 14.00: Napovedi. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Zanimivosti. — 19.40: Nacionalna ura. — 20.00: Les petits riens, balet. — 20.10: Nekaj besedi o nervozni in nevrasteniji (dr. Ivan Kanoni). — 20.30: Tercet sester Finkovih, vmes bo igral radijski orkester. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Kmečki trio.

Torek, 25. julija: 12.00: Havajske kitare in vurliške orgle (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Opoldanski koncert (radijski orkester). — 14.00: Napovedi. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Deset minut zabave. — 19.40: Nacionalna ura. — 20.00: Kalman: Fortissimo, venček operetnih napevov (plošče). — 20.10: Karitativno in socialno delo med narodom (prof. Etbin Bojc). — 20.30: Korošci pojo (plošče). — 21.00: Prenos iz Milana: Umberto Giordano: Siberia, opera, vmes napovedi in poročila.

Sreda, 26. julija: 12.00: Za uho in za peto (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Šramel »Škrjanček«. — 14.00: Napovedi. — 18.30: Mladinska ura: Opazuj in poslušaj (prof. Miroslav Adlešič). — 18.45: Dvočak: Rusalka, fantazija po operi. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Rezervirano. — 19.40: Nacionalna ura. — 20.00: Saint Saens: Ples okostnjakov (plošče). — 20.10: Pred četrto stoletja se je začela svetovna vojna (Ciril Kočevar). — 20.30: Klavirski koncert (prof. Lipovšek). — 21.15: Pester spored (radijski orkester). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Pester spored (radijski orkester).

Četrtek, 27. julija: 12.00: Zvoki iz Češke (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Opoldanski koncert (radijski orkester). — 14.00: Napovedi. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Deset minut zabave. — 19.40: Nacionalna ura. — 20.00: Plošče. — 20.00: Slovenščina za Slovence (dr. Rudolf Kolarič). — 20.30: Rezervirano za prenos. — 21.30: Saint Saens: Koncert za orgle, dva klavirja in orkester (plošče). — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: Zvoki v oddih (radijski orkester).

Petek, 28. julija: 12.00: Slovenske pesmi (plošče). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20: Operetni zvoki (radijski orkester). — 14.00: Napovedi. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Zanimivosti: Dolžnost gasilstva pri kongresu. — 19.40: Nacionalna ura. — 20.00: Godalni oktet (plošče). — 20.10: Ženska ura: Družina na izletih (Ivanka Velikonjeva). — 20.30: Javni cerkveni koncert radiofonske oddajne postaje. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.30: Angleške plošče.

Sobota, 29. julija: 12.00: Vsaka po svoje plošča vam poje (pisan venček brez besed). — 12.45: Poročila. — 13.00: Napovedi. — 13.20:

Priljubljeni
puder Parižanke

NAJBOLJŠI V KAKOVOSTI
BARVI IN VONJU
9 NIJANS

PUDER SIMON
PARIS

V VSEH DOBRIH STROKOVNIH TRGOVINAH.

Vsaka po svoje plošča vam poje (pisan venček brez besed). — 14.00: Napovedi. — 17.00: Otroška ura: a) Selma Lagerlöf: Kako je Niels Holgerson popotoval z divjimi gosmi (povest v nadaljevanjih); b) Striček Matiček kramlja in prepeva. — 17.50: Pregled spreda. — 18.00: Harmoniko solo bo igral Pilih. — 18.40: Rezervirano. — 19.00: Napovedi, poročila. — 19.30: Rezervirano. — 19.40: Nacionalna ura. — 20.00: O zunanji politiki (dr. Alojzij Kuhar). — 20.30: Koncert vojaške godbe 40. pešpolka triglavskega. — 22.00: Napovedi, poročila. — 22.15: »Iz Mozartovega carstva« (plošče).

MALI OGLASI

Naslovi inserentov oglasov s šiframi ostanejo strogo tajni.

KMEČKO POSESTVO

med Zidanim mestom in Hrastnikom, okrog 50 oralov veliko, redi lahko 10 glav živine, in vsa gospodarska poslopja, je zelo poceni na prodaj. Ves denar ni takoj potreben. Vprašajte pri Rudolfu Derganu, Laško. 232

RŽENE ROŽIČKE

in vsa druga zdravilna zelišča stalno kupujem v vsaki količini vedno po najvišji ceni. Franc Žmitek, Bohinjska Bistrica. 228

HIŠA Z NEKAJ ZEMLJIŠČEM

po zelo nizki ceni proda Šrot Cecilija, Pečovnik 56, p. Celje. 231

POSOJILA NA VKNJIŽBO

poroke, trgovcu na menice, na hiše v mestih kakor tudi na vknjižbo na kmečka posestva po 6 odst. obrestih nabavljamo. Pojasnila daje proti nakazilu 3 din v znakmah Central, Zagreb, Bregovita 7, telefon 46-07. 226

ŽREBANJE II. EFEKTNE LOTERIJE REJCEV MALIH ŽIVALI

je preloženo končnoveljavno na dan 10. septembra. 227

1000 DIN ZASLUŽITE MESEČNO DOMA,

ako kupite ročni brzopletilni stroj. Dajemo material, prevzemamo blago. Pišite: »Anos«, Maribor.

Oglašujte v »Domovini«

NOVA HIŠA V TRBOVLJAH

naprodaj. Hiša je vsa podkletena. Nad 1000 m² zemlje. Sluga Ivan, Urhovčeva loka, Trbovlje II.

NAGROBNE SPOMENIKE

3 starega pokopališča sv. Krištofa (in nove spomenike) po nizki ceni dobite, dokler traja zaloga, pri kamnoseku Kunovarju Franju, pokopališče pri Sv. Križu v Ljubljani.

NOV REDILEN PRAŠEK

»REDIN« za prašiče. — Vsak kmetovalec si lahko hitro in z malimi stroški zredi svoje prašiče. Zado- stuje že 1 zavitek za 1 prašiča ter stane 1 zav. 6 din, po pošti 12 din, 3 zav. po pošti 24 din, 4 zav. po pošti 30 din. Mnogo zahvalnih pism.

MOŠTOVA ESENCA MOSTIN

Z našo umetno esenco Mostin si lahko vsakdo z malimi stroški pripravi izborno, obstojno in zdravo domačo pijačo. Cena 1 stekl. za 150 litrov din 20.—, po pošti din 35.—, 2 steklenici po pošti din 55.—, 3 steklenice po pošti din 75.—.

Pazite, pravi »Redin« in »Mostin« se dobi samo z gornjo silko in ga prodaja za kranjski del Slovenije drogerija KANC, Ljubljana, Židovska ul. 1 a.

Za štajerski del Slovenije in Prekmurje pa samo drogerija KANC, Maribor — Gosposka ulica 34.

SAMO Din 98.—

63719 Po ceni in dobra zapestna ura Shock Proof, lepo kromirano ohišje s svetlečimi številkami in kazalci. Din 98.—

63796 Ista z anker kolesjem na kamne tekoča s sekundnim kazalcem. Din 185.—

63710 Ista s prima anker kolesjem na 15 kamnov s sekundnim kazalcem. Din 260.—

Zahtevajte cenik, zastoj in poštne prosto.

H. SUTTNER, Ljubljana 6

Lastna protokolirana tovarna ur v svici.